

minna

1/2013

SUOMALAINEN NAISLIITTO RY

tässä Minnassa

- 3 **Puheenjohtajalta, Maija Kauppinen**
- 4 **Taide antaa ja kantaa, Terttu Välikangas, Kirsti Ojala, Kirsti Pohjonen ja Maija Kauppinen**
- 9 **Suomen kieltä ei saa rapauttaa, Kirsti Pohjonen**
- 10 **Tekla Hultin tutuksi, Maija Kauppinen**
- 12 **Taide on minän ja maailman lääkäri, Saija Isomaa**
- 14 **Maailman ihanin tyttö, Maija Kauppinen**
- 15 **Taide hoitaa ja kehittää psyykeä, Virpi Hämeen-Anttila**
- 18 **Venny Soldat-Brofeldt rakasti merta, Maija Kauppinen**
- 21 **Naisten töitä Hämeenlinnassa, Maija Kauppinen**
- 22 **Tiibetiläisnunnat, Mitra Härkönen**
- 24 **Teuvan kuulu alttaritaulu, Soilikki Suoranta**
- 26 **Lahden vaikuttajanaiset, Tuulikki Ritvanen**
- 28 **Oulun Eeva Holma 70-vuotias, Terttu Välikangas**
- 30 **Minna Canthin mukana Kuopiossa, Anita Lyyra**
- 31 **Aforismi-ilta Militariassa, Maija Kauppinen**
- 32 **Suuri kirjalahjoitus, Martta Kaukonen**
- 34 **Emännän tietokirja, Satu Postpischl**
- 36 **Tilkkuvakka**
- 38 **Maahanmuuttajanaiset täysivaltaisiksi suomalaisiksi, Tuulikki Petäjaniemi**
- 39 **Naisliiton hallitus ja osastojen puheenjohtajat**
- 39 **Tukea Kukkasrahastolle**
- 40 **Hämeenlinnan Verkatehdas kutsuu**

Kansikuvassa Mari Rantasila. - Kuva: Maija Kauppinen

Sivu 4

Sivu 12

Sivu 15

Sivu 12

Päätöimittaja: Maija Kauppinen

Kirjoittajat ja kuvaajat: Virpi Hämeen-Anttila, Mitra Härkönen, Saija Isomaa, Martta Kaukonen, Maija Kauppinen, Pirkko Koskiahde, Anita Lyyra, Kirsti Ojala, Tuulikki Petäjaniemi, Kirsti Pohjonen, Satu Postpischl, Tuulikki Ritvanen, Ritva Rundgren, Soilikki Suoranta, Merja Talkamo, Marja-Riitta Tervahauta, Matias Uusikylä ja Terttu Välikangas.

Toimitusneuvosto: Kirsti Pohjonen, Helsinki; Tarja Kortekangas, Tornio, Anita Lyyra, Jyväskylä; Marja Miettinen, Hämeenlinna; Kirsti Ojala, Oulu; Tuulikki Ritvanen, Lahti, Soilikki Suoranta, Vaasa, Marja-Leena Jaakkola, Helsinki.

Julkaisija: Suomalainen Naisliitto ry, Aurorankatu 17 A 11, 00100 Helsinki, 0440-699 277, naisliitto@kolumbus.fi

Toimitus: Maija Kauppinen, Arvi Kariston katu 15 as. 12, 13100 Hämeenlinna, maijaesko@kotiportti.fi

Graafinen suunnittelu: Marja Kivelä • **Paino:** Multiprint, Vantaa 2013 • ISSN-L 0358-8203

Seuraava Minna ilmestyy joulukuussa 2013.

Kulttuurin nälkää tyydyttämässä

Taide ei ole kontaktilaji, jossa nautinto kasvaa yhteen kolisevista päistä.

Tämä Hämeen Sanomista sieppaamani lause tuli lihaksi ja luuksi helatorstaina Amsterdamissa, jossa tuhannet kulttuurinälkäiset halusivat nähdä Vincent van Goghin Omakuvan, Auringonkukat, Arlesin näkymät... Jo jonot Van Gogh-museon edessä olivat mittavat. Toisessa jonottivat ne, jotka olivat etukäteen ostaneet e-lipun tiettyyn aikaan, toisessa, satoja metrissä pitkässä, taas liputtomat, joita pienin annoksin pääsi portista. Arvata voi, että sisällä oli tungos, kun jokainen pyrki originaalimaalausten ääreen. Pahimpia olivat kiinalaiset: kiireisiä, tunkeilevia ja äänekkäitä. Kanssakävelijä parahtikin, että Luoja varjelkoon meitä kiinalaisista, jos ja kun he löytävät Suomen. Tauluihin syventymisen oli heille toisarvoista – pääasia oli asettua taulun viereen, klik, klik, ja etsiä oitis seuraava.

Professori Hannu Pekka Björkmanin MC-seminaarissa kuvaama taivaallinen tunnetila, hurmos, joka valtaa katsojan suuren taidenautinnon edessä, jäi tungoksessa haaveeksi.

Eikä viereisessä Rijks-museumissa ollut ilmaa sen enempää. Päinvastoin: vuosikymmenen korjauksen vuoksi suljettuna ollut museo oli juuri avattu ja väenpaljous valtava varsinkin museon suosikkikohteen, Rembrandtin Yövartion ympärillä.

Onneksi molempien museoiden aarteet on kuvattu kirjoiksi, joihin voi kotisohvalla rauhassa syventyä.

Kun Naisliiton syyskokous viime lokakuussa päätti vuoden teemaksi kulttuurin tervehdyttävän vaikutuksen, olin hieman ymmällä. Menemmekö nyt naisasiasta liikaa sivuun, viihteelle. Kaisaniemen ajan-kohtais- ja Musiikkitalon MC-seminaarin jälkeen voin todeta, että epäilin turhaan. Puhujat, joiksi olemme saaneet alansa huippuja, ovat avanneet uusia portteja kulttuurin hyvinvointiamme lisäävään maailmaan. Jokainen Kaisaniemen seminaarissa ollut muistaa vastaanottavan hiljaisuuden, kun kirjailija Virpi Hämeen-Anttila kertoi, miten kirjat ja piirtäminen toivat hänelle, yksinäiselle lapselle lohtua. Eikä monikaan kuulijoista tiennyt, että valokuvan ja musiikin avulla voi voimaantua ja löytää oman itsensä, kuten lastenkodin työtöt valokuvaaja Miina Savolaisen avulla ja aiovamman syntymässään saanut poika musiikkiterapeutti Taru Koiviston opastuksella.

Molemmat seminaarit ovat kiinnostaneet paitsi naisliitto-

laisia myös sisarjärjestömme naisia. Salit ovat täyttyneet naisenergiasta – Musiikkitalon terassilämpö yli odotusten.

Meillä on edessä vielä yksi kulttuuriin liittyvä seminaari. Se on lokakuun ensimmäisenä lauantaina Hämeenlinnan Verkatehtaalla, ja sen teemana on Kulttuuria lokaalisti ja globaalisti. Hämeenlinnan on kulttuurikaupunki, joka tunnetaan kirjailijoistaan, säveltäjistään ja taidemuseoistaan. Mutta se on myös kaupunki, jonka asukkaat katsovat omaa nenää pitemmälle eli Eurooppaan. Pari vuotta sitten Hämeenlinnan Seudun Taideyhdistys vei toistasataa laulajaa, lausujaa ja kuvataiteilijaa Brysseliin, jossa EU:n parlamentissa oli kuvataidenäyttely ja kulttuuritapahtuma. Kummina oli europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen, kulttuurinystävä, joka on lupautunut syksyn seminaariimme puhujaksi.

Tervetuloa, Sirpa, ja tervetuloa te, naisliittolaiset.

*Kukkaista kesää,
Hämeenlinnassa tapaamisiin*

Maija Kauppinen

KULTTUURINNAUTTIJAN VAPAAUS JA VASTUU

Taiteilija Reijo Hukkasen Laulu puut kutsuivat naisliittolaisia Musiikkitaloon.

Taiteilijalla on paitsi vapaus myös vastuu tekemisistään. Sama pätee myös taiteen vastaanottajaan, kulttuurinnauttijaan.

Naisenergia virtasi, kun saillinen naisia osallistui huhtikuun viimeisenä lauantaina Musiikkitalon Minna Canth -seminaariin Taide antaa ja kantaa.

Teemaa valotti neljä alansa asiantuntijaa: musiikkitera-

peutti **Taru Koivisto**, näyttelijä, ohjaaja, muusikko **Mari Rantasila**, näyttelijä, professori **Hannu-Pekka Björkman** ja professori emerita **Anneli Kauppinen**.

Musiikki elämän aarteena

– Musiikin kokeminen on prosessi, jossa keho ja mieli aktivoituvat. Se nostaa sävel-elämyksemme tunnetasolle ja antaa meille valmiutta käsitellä asioita positiivisesti. Saatamme

kokea musiikin lohduttavana sylinä, jossa on lupa vain olla, Taru Koivisto aloitti.

Musiikin vaikutusmekanismeja on tutkittu monipuolisesti. Musiikki aktivoi aivot ja vaikuttaa sydämen lyöntitiheyteen. Lapsi rauhoittuu kuullessaan tutun laulun. Kaikki voivat myös oppia laulamaan ja nauttimaan musiikista. Oman ikäpolven iskelmät ja tanssi koskettavat ja ovat tunteiden tulkkeina. Eikä laulutaidottomuus ole koskaan este. Moni

Kuorolaulu on hyvä muistiläke, Taru Koivisto muistutti.

Seminaarin avajaisiksi esiintyi vantaalaisen Vaskivuoren lukion kuoron tuplakvartetti.

Yli sata naisliittolaista osallistui kevään MC-seminaariin.

yleisöstä ilmoittautuikin autossa ja suihkussa laulajiksi.

Musiikkiterapian Taru Koivisto kuvasi kaikenikäisille sopivaksi hoito- ja kuntoutusmenetelmäksi, jossa ammattilaiset määrittävät hoitotavan ja -tavoitteet asiakkaan mukaan. Hoitoa annetaan niin yksilö- kuin ryhmäterapiana.

Esitelmöitsijä kertoi musiikkiterapialla kuntoutuneista pari esimerkkiä:

Nuori nainen, Heidi, löysi pääsyn keskivaikeasta masennuksesta laulamalla pianomusiikin innoittamana kokemuksiaan omin sanoituksin. Mollisävel vaihtui vähitellen duuriin. Nainen avioitui, sai lapsia ja koki

avioeron. Uutta jaksamista Heidi löysi tutun musiikkiterapeutin hoitokohtaamisista ja levytti kauniit terapialaulunsa.

Toinen asiakas, aivovamman synnytyksessä saanut Ossi, löysi terapeutin kannustamana iloa pianon näppäilystä ja on

Jatkuu seuraavalla sivulla.

Jatkoa edelliseltä sivulta.

uskaltautunut esiintymään pie-nehkölle kuulijajoukolle.

Hyvän mielen huipennukseksi kajautettiin lopuksi yhteislauluna Taas on aika auringon. Kenellekään ei jäänyt epäselväksi, onko musiikki elämämme aarre.

Elävä kuva lapsen ja perheen elämässä

Mari Rantasila sallii kutsuttavan itseään teatteritaiteen maisteriksi, vaikkakin nimeää itsensä sillisalaatiksi monien taiteenalojen ammattilaisena. Sillisalaatin ainekset hän kertoi saaneensa työstä ja Teatterikorkeakoulusta, josta valmistui teatteritaiteen maisteriksi vuonna 1987 ja julkaisi samana vuonna ensimmäisen levynsä. Hän on näytellyt

Suomen kieltä käytetään Anneli Kauppinen mukaan nykyään monimuotoisesti.

Mari Rantasila korostaa, että elävällä kuvalla on positiivinen vaikutus.

yli 40 televisio- ja elokuvaalia. Naissolisti Emma-patsaan hän sai vuonna 2000. Hän on ohjannut kolme Risto Räppääjä -elokuvaa kolmen lyhytelokuvan lisäksi. Vuoden 2013 alusta hän on toiminut Porin kaupungin kulttuurilähettiläänä.

– Olen monipuolinen nainen, Mari Rantasila totesi.

– Vaikka pätevytyminen eri taiteenaloilla on vaatinut paljon työtä, Risto Räppääjät eivät olisi koskaan näyttäneet siltään, ellen olisi myös muusikko ja näyttelijä.

Lapsuuden havainnot ja tunnemuisti ovat olleet pohjana monissa hänen töissään. Mari kertoi koukuuntuneensa jo

lapsena television ja muistaa mainoslauseita vieläkin.

– 1960-luvulla elin televisioon edessä ja sen kanssa. Tunsin välillä itseni yksinäiseksi ja sain lohtua tv:stä, esimerkiksi Peppi Pitkätossu antoi voimia. Myös mainokset – muun muassa Coralina ja Dualin – toivat elämäni iloa ja leikkiä. Sosiaalinen yhteys minulle syntyi lapsena, kun Venesjärven koko kylä katsoi samassa tuvassa Peyton Place -sarjaa. Opin lukemaan tv-tekstejä viisi-vuotiaana, koska kiinnostus sarjan tapahtumiin pakotti opettelemaan niitä.

Nyt aikuisena Mari Rantasila ei kannata tv:n vapaata katselua lapsille.

– TV-ohjelmat nostavat esiin monenlaisia tunteita ja pelkoja, mutta myös opettavat ja auttavat ymmärtämään itseä ja muita. Esimerkiksi Maria Kallion tv-sarjan veriset luistimet aiheuttivat tyttärelleni kauan painajaisunia. Dome Karukosken elokuva Kielletty hedelmä herätti tyttärenti kanssa paljon keskustelua seksuaalisuudesta ja uskonnosta.

TV:n katselusta ohjaaja totesi mielipiteenään, että lapsen tv:n katselua on rajoitettava, sillä kaikki ohjelmat eivät sovi lapsille. Tästä seuraa parhaimmillaan, että lapsi itse rajoittaa myöhemmin katseluaan.

Jokainen elokuva sisältää sanoman

Mari Rantasila kertoi, että kaikissa hänen ohjaamisissaan elokuvissa on jokin tärkeä asia, jonka hän haluaa välittää katsojille. Ensimmäisessä Antti Karumon kirjoittamassa Greipissä (1998) hän pureutui ajankohtaiseen aiheeseen: lasten yksinäisyyteen ja liian varhaiseen vastuun ottamiseen aikuisen asioista.

– Pojista oli silloin enemmän tarinoita kuin tytöistä, jo-

ten Greipin pääosassa on 13-vuotias tyttö.

Elokuvassa Pieniä eroja hän käsitteli oppilas-opettajasuhdetta, jolle tyttö osasi asettaa rajat, kun miesopettaja ei tähän pystynyt. Kiltin yön lahjat (2004) taas käsitteli äiti-myyttiä ja oli suunnattu aikuisille.

– Sen viesti on, että joskus lapselle on parempi, kun hän ei asu biologisen äitinsä kanssa. Syrjäytynyt lapsi voi selvitä, jos läheiseksi löytyy yksikin välittävä aikuinen, esimerkiksi opettaja tai naapuri.

Risto Räppääjä -elokuvat ovat selkeästi komediallisia. Ne valmistuivat 2008–2012 ja kertovat aikansa lapsi- ja perhepolitiikasta. Keskeisenä teemana on, että lapsen on saata-va olla lapsi tarpeeksi kauan.

Ohjaaja korosti, että Räppääjät ovat urbaanisatuja. Esimerkiksi kolmannessa Risto Räppääjässä Viileä Venla edustaa pissiskulttuuria, joka on elokuvassa omalla tavallaan jatkoa tyttöjen prinsessa-leikeille.

– Urbaani satu viehättää katsojia, ja värit antavat sille voimaa. Risto Räppääjän asuinalue, joka löytyi Kartanokoskelta, oli jo itsessään värikäs. Myös jokaisen esineen – mikit, astiat ja lelut – suunnittelin taitavan taiteellisen työryhmän kanssa etukäteen tarkkaan, samoin muuta värimaailmaa korostavat puvut. Lapset kiinnittävät paljon huomiota yksityiskohtiin. Laatu on tärkeää lasten elokuvissa.

Taiteen rooli on kyseenalaistaa

Onko jokin maalaus tai musiikki ainutlaatuisuudellaan tyrmännyt sinut äkillisesti niin, että henki on salpautunut ja olet ollut pyörtyä? Jos näin

Satoja vuosia vanha maalaus pysyy yhä tyrmäämään katsojansa, tietää Hannu-Pekka Björkman kokemuksesta.

Maritta Pohls (vas.) ja Nuppu Rouhiainen juonsivat seminaarin.

on käynyt, olet ollut Stendhal-syndrooman vallassa. Sinuun on iskenyt taivaallinen tunnetila, hurmos, arkisemmin sanottuna yli äyräiden menneen taidenaution synnyttämä oire.

Syndrooma yllätti ranskalaisen kirjailijan Stendhalin, kun hän kävi 1811 Firenzessä katsomassa Santa Crocen keskiaikaisen kirkon maalauksia. Samanlaiseen tilaan ovat myöhemmin joutuneet esimerkiksi japanilaiset turistit Pariisissa. Taiteen ylenpalttinen vyöry sekoittaa mielenrauhan ja kehon tasapainon.

Eikä Hannu-Pekka Björkman, jonka aiheena oli taiteen ja taiteilijan vapaus ja vastuu, ole välttynyt tältä kokemuksesta.

– Minut lamaannutti Wienissä eräs Brueghelin maalaus, joka alkoi äännellä.

Taiteen voima on valtava, kun 500 vuotta sitten luotu teos voi yhä koskettaa.

– Taide herättää äärimmäistä hurmiota ja myös äärimmäistä vihaa, hän lisäsi.

Toinen ääripää näyttäytyy, kun kansakuntaa pyritään vahingoittamaan. Silloin tuhtaan kirkot, kirjastot ja taide-teokset. Vuosisatojen historia kertoo tästä toistuvaa tarinaa ympäri maailmaa.

– Typerykset polttavat sen, mitä eivät ymmärrä, professori viittasi kirjarovioihin.

Meillä ei kirjoja ole juuri pantu tuleen, mutta kirjailijoita on kyllä henkisesti halstrattu, ajatellaanpa esimerkiksi Aleksis Kiveä, Väinö Linnaa, Paavo Rintalaa ja Hannu Salamaa.

– Todellinen kirjallisuus on kuin kirurgin veitsi ja todellinen taide kuin auran kärki, Björkman lainasi Leniniä. Hänen tulkintansa mukaan taiteessa on pyhyttä, sen kautta voi kritisoida.

Jatkuu seuraavalla sivulla.

Taiteilija on myös palvelija

Taiteilijan vapaus ei voi kuitenkaan olla absoluuttista. Hannu-Pekka Björkman painotti, että taiteilijalla on vastuu aikalaisiaan kohtaan. Aikakauden tunnelmakin ohjaa taiteilijaa. Ei ole sattumaa, että useissa suomalaisissa teattereissa näytellään – kuten nyt – Anton Tsehovin näytelmiä.

– Taiteilija ei ole vapaa ajasta ja paikasta, jossa on. Ympäröivä todellisuus määrittää taiteen rajoja.

Kuvataiteilija Vasili Kandinski on vahvistanut tämän sanoessaan, että jokaisella aikakaudella on oma määränsä vapautta. Elokuvaohjaaja Andrei Tarkovski taas on painottanut, että taiteilijalta vaaditaan rehellisyyttä itseään ja ympäristöään kohtaan.

Tähän vedoten Björkman korosti, että taiteilijan on luotava itsensä näköinen maailmankuva. Siitä seuraa, että oma-kohtaisuus on taiteilijan suurin vapaus. Tiukka johtopäätös kaikesta on, että ”parhaat teokset syntyvät vasta, kun taiteilijan ego murtuu”.

Puhujan mielestä taiteilijan uuvuttavin tehtävä kuuluukin moraalien, moraalisien ihanteiden alueelle.

– Taiteilijan lahja ei vain oikeuta, vaan se myös velvoittaa etsimään Jumalaa ihmisessä. Taiteilija on myös palvelija.

Omassa työssään näyttelijä Björkman kertoi joutuvansa usein luottamaan intuitioon, tiedon korvikkeeseen. Hän tietää roolia kootessaan, mikä on oikea suunta, mutta ei kuitenkaan aina tiedä, miksi.

Narreja tarvitaan aina

Kirjailija Oscar Wilden mukaan taiteilija tulkitsee maailmaa ei-

toivotusta näkökulmasta. Taiteen tehtäviin kuuluu uskomusten kyseenlaistaminen.

Kuka tai mikä sitten luottaa valoa luutuneisiin totuuksiin?

– Näyttelijät, jumalanhullut, kylähullut – ja narrit, Hannu-Pekka Björkman ehdotti ja väitti, että myöhäinen keskiaika, renessanssi, oli toinen syntiinlankeemus, se käänsi katseen itseen.

– Silloin narri astui kehiin. Narri sai sanoa kenelle tahansa mitä tahansa. Hallitsijankin vallan kyseenalaistavat narrit olivat oman aikansa oppineita ja vapaita myös liikkumaan. Venäjän tsaarilla Pietari Suurella oli matkoillakin mukana iso narrien joukko.

Valistuksen aika hävitti narrit. Arvostelua ei enää siedetty.

Nyky aikaan puhuja palasi tivitaten, kuka rikkoo aikamme tabuja. Kuka uskaltaa tai osaa nousta narrin tasolle ja asettaa vallitsevat väittämät valinkauhanaan? Taide tekee sitä harvoin, viihde joskus, mutta sieltä puuttuu narrin viisaus. Nolaussarjat televisiossa todistavat tämän.

Yhä on kuitenkin taiteilijoita, jotka näkevät maailman ”roikkuvan oudolla saranalla” ja päätyvät rikkomaan jonkin tabun, jotta muiden ei tarvitse sitä tehdä.

Kieli on vuorovaikutusta

Anneli Kauppinen aloitti puheenvuoronsa äidinkielestä selviytymiskeinona ja identiteetin rakentajana avarakatseisesti:

– Kun kansallista kieli-identiteettiämme rakennettiin, kouluissa opetettiin, että sivistyneen ihmisen piti puhua kirjakieltä, ei murretta. Enää ei koulutultakaan puhujalta odoteta siloista kirjakieltä, Slangi, sarakuvakieli ja jopa savon murre hyväksytään.

Äidinkieli on puhujan mukaan aina opittua ja omaksuttua, ei koskaan synnynnäistä. Ja tärkeä, koska sitä käyttäessään lapsi sosiaalistuu ja aikuinen kielentää tärkeitä asioita.

Äidinkieli mielletään yhdeksi kieleksi, mutta niitä voi olla myös kaksi, kuten puolella maailman ihmisistä on. Kaksikielisyydestä on kieliasiantuntijan mukaan hyötyä joskin myös haittaa.

– Additiivinen eli täydentävä kaksikielisyyttä lisää ilmaisuvaroja. Sen vastakohta on subtraktiivinen eli vähenteinen kaksikielisyyttä, joka on vaarana, jos äidinkieli joutuu uhanalaiseksi.

Maahanmuuttajat – varsinkin nuoret – myös värittävät kieltämme. Meilläkin on kehityksessä multietnoelektejä eli kielenkäyttöä, jossa suomen kieltä maustetaan maahanmuuttajakielten aksenteilla ja ilmaisuilla sekä yksinkertaistetulla ulkomaalaispuheella.

Maaailman yleisin kieli on englanti, jota puhuu 1,5 miljonna ihmistä. Kielen asiantuntija korostaa kuitenkin, että vaikka puhuisimme tankero-englantia, kieli-identiteettimme ei muutu.

– Äidinkieli on tuttu, koettu ja läheinen. Abstraktisista ja etäisistä asioista voimme puhua millä kielellä tahansa, tärkeistä ja tunneasioista emme.

Suomen kielen status on Anneli Kauppinen mukaan nykyään vahva Suomessa ja maailmalla. Suomea opiskellaan 30 maassa ja yli sadassa yliopistossa. Pietarissa suomen kielen kurssit vetävät kuin magneetti. Meillä on siis varaa olla avarakatseisia.

Esitelmänsä lopuksi professori hiljensi kuulijansa lukiemalla Juhani Ahon, aikanaan kauneinta suomea kirjoittavan kirjailijan, lastun Kosteikko, kukkula, saari. •

Suomen kieltä ei saa rapauttaa

Suomen lippu liehuu salossa 9. huhtikuuta. Silloin vietetään suomen kielen ja Mikael Agricolan päivää.

Kirjakielemme isän Agricolan Abckiria ilmestyi 470 vuotta sitten.

Suomen nousu yhteiskunnan täysivaltaiseksi kieleksi vei vuosisatoja ja vaati kovaa kamppailua vielä 1900-luvulla.

Joudutaanko nyt 2000-luvun alussa todistamaan äidinkielen vähittäistä taantumista? Valuuko 500 vuoden taistelu hukkaan?

Huoleen antaa aiheen Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun ilmoitus. Se aikoo ensi syksystä ottaa opetus- ja tutkintokieleksi englannin.

Hanketta on julkisuudessa ruodittu yllättävän niukasti. Kunnan metelille on yhä aihetta.

Kyse ei ole yhdentekevästä asiasta. Suomen kielellä me täällä Suomessa asemoimme itsemme yhteiskuntaan. Kielellä vaikutetaan, se on demokratian ja tasa-arvon perusta.

Aalto-linja uhkaa rapauttaa suomen kielen asemaa.

Vaisu reagointi hämmästyttää siksikin, että Aalto-yliopiston päätös on lainvastainen.

Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professori **Olli**

Mäenpää myönsi huhtikuussa Helsingin Sanomissa, että lakia rikotaan, jos liki koko maisteritutkinto pitää suorittaa englanniksi. Lain mukaan opetuskieli yliopistoissa on suomi tai ruotsi.

Monet professorit kysyvät, mitä tapahtuu suomalaiselle tieteen harjoittamiselle, jos suomen kieltä ei voi käyttää enää kattavasti tieteen kieleinä.

– Suomen ja ruotsin kielten käyttö korkeimman opetuksen piirissä turvaa mahdollisuuden saada tietoa kaikilta inhimillisen toiminnan alueilta omalla äidinkielellä, vahvasti Tampereen yliopiston kieli-, käänös- ja kirjallisuustieteiden yksikön johtaja Jukka Havu maaliskuussa Aamulehdessä.

Yliopistojen olennaisiin tehtäviin kuuluu vaalia omaa kieltä ja kulttuuria. Tätä painotti puolestaan Helsingin yliopiston ex-kansleri Kari Raivio Satakunnan Kansassa. Se työ kärsii, jos englanninkielisyyteen mennään liian pitkälle.

Kotimaisten kielten tutkimuslaitos kokosi 2009 selvityksen suomen kielen tulevaisuudesta. Ennen Aalto-hanketta laitos linjasi, että gradut ja diplomityöt pitää kirjoittaa pääsääntöisesti kansalliskielillä. Niillä aloilla, joilla väitöskirjat laaditaan englanniksi, opiskelijan on esitettävä tuloksiaan myös suomeksi.

Laitos korosti, että ajattelu, kieli ja kirjoittaminen ovat erottamattomia. Jos opiskelija joutuu liian nopeasti yksinomaan englanninkieliseen akateemiseen ympäristöön, hän omaksuu pinnallisesti termejä ja asioita, joita ei täysin ymmärrä.

Puolikielisyys siis uhkaa. Englannin käyttö voi aikaa myöten myös jakaa kansalaisia eri kasteihin. Ennen rahvaan ja eliitin erotti ruotsin kieli. Hypätäänkö nyt englannin kelkassa vuosikymmeniä taaksepäin.

Kotimaisten kielten tutkimuslaitos puhui selvityksessä rinnakkaiskielisydestä. Vieraan kielen voi ottaa opetuskieleksi vain siten, että se ei syrjäytä kansalliskielen asemaa kullakin opinalla.

Kuulostaa järkevältä. Oman kielen asema turvataan, mutta tunnustetaan myös kansainvälisyyden vaatimukset. •

Tekla Hultin tutuksi

Naisliiton muotokuvagalleria täydentyi helmikuussa, jolloin Helsingin Osaston kevätkokouksen jälkeen paljastettiin Naisliiton ensimmäisen puheenjohtajan, Tekla Hultinin muotokuva. Tai oikeammin muotokuvan jäljennös.

Ansio muotokuvan saamista kuuluu **Leena Krohnille**, kunniapuheenjohtajallemme. Hän kertoi viime vuoden huhtikuussa Tekla Hultinin muotokuvasta, jonka Eero Järnefelt on maalannut vuonna 1905 ja joka on nykyään Ateneumissa. Leena ehdotti, että hankkisimme muotokuvasta kopion Aurorankadulle.

Otin yhteyttä Valtion taidemuseon Kuvataiteen keskusarkistoon tutkija **Helena Hätöseen** ja kysyin, voimmeko päästä näkemään alkuperäistä muotokuvaa. Hän ohjasi viestini tutkija **Leena Selinille**, joka kertoi tutustumiskäynnin olevan mahdollista, ja pyysi ottamaan yhteyttä Ateneumin projektipäällikkö **Erkki Anttoseen**.

Yhteydenotto jäi syksyyn, sillä Leena ja minä halusimme mukaan myös maksajan eli **Sirpa Tuiskun**, Helsingin Osaston puheenjohtajan. Niinpä vasta marraskuussa tapasimme Erkki Anttosen, joka vei meidät monen oven ja lukon kautta kellariin, jossa näimme muotokuvan. Totesimme, että se täydentäisi hyvin muotokuvagalleriaamme.

Tekla Hultin, valokuvajäljennös 2013. - Kuva Maija Kauppinen

Menimme päätöksen jälkeen Valtion taidemuseon konservattori **Pia Hurrin** luo, joka kertoi vaihtoehdoista: kopion voi tehdä maalaten tai valokuvaten. Keskustelun tuloksena päätimme tilata muotokuvan, joka valokuvataan ja kopioidaan kankaalle.

Tämän jälkeen menimme – Leena, Sirpa ja minä – Ateneumiin, jossa tapasimme Leena

Selinin ja kerroimme toiveemme hänelle. Hän otti hoitaakseen sekä valokuvauksen että sen siirtämisen Tunnin Kuvaan, jossa se kopioitiin canvas-kankaalle. Sen jälkeen muotokuva lakattiin.

Niinpä joulukuussa menimme Leenan kanssa Ateneumiin. Tarkoituksemme oli ottaa muotokuva kainaloon ja viedä se

Ateneumin tutkija Leena Selin auttoi monin tavoin, jotta Teklan muotokuvasta saatiin kopio. - Kuva: Maija Kauppinen

kehystettäväksi. Mutta jälleen Ateneum osoitti palveluhalukkuutensa. Leena Selin kertoi, että muotokuva voidaan kehystää Ateneumissa, kunhan valitsemme kehysten. Tehtävä ei ollut helppoa meille maallikoille. Mutta asiantuntijoiden avulla löytyi sopiva, tyylikäs kehys, joka ilahdutti minua, kun tammikuussa hain taulun ja toin sen kinalossani Aurorankadulle.

Naisliiton Helsingin Osasto luovutti muotokuvan Naisliitolle sen kevätkokouksessa. Oikealla Helsingin Osaston puheenjohtaja Sirpa Tuisku, vasemmalla Liiton puheenjohtaja Maija Kauppinen. - Kuva: Merja Talkamo.

Muotokuva paljastettiin helmikuussa Osaston kevätkokouksen jälkeen. Huhtikuussa Liiton kevätkokouksen jälkeen Osasto luovutti Tekla Hultinin muotokuvan virallisesti Suomalaiselle Naisliitolle.

Ehkäpä jonakin päivänä saamme myös Maissi Erkon Minna Canthin, Lucina Hagmanin, Maikki Fribergin, Olga Oinolan, Helle Kannilan ja Hilja Vilkemaan seuraan. •

Kun kirjoitin Naisliiton Helsingin Osaston satavuotisjuhlakirjan, nimesin sen ensimmäisestä puheenjohtajasta Tekla Hultinista kertovan luvun nimellä Valkoinen varis.

Sillä valkoinen varis 1864–1943 elänyt Tekla Hultin todella oli. Hän oli ensimmäinen suomenkielinen naisylioppilas ja naispuolinen filosofian tohtori, ensimmäinen ammattimainen naistoimittaja, Nuorsuomalaisen klubin ja Suomalaisen Naisliiton ensimmäinen puheenjohtaja ja johtava naiskagaali eli Venäjän vastarintaliikkeenä toiminut salaseuran jäsen.

Tekla Hultin oli myös kansanedustaja, ja tässä tehtävässä hyvin aktiivinen. Hän pääsi toisella yrittämisellään eduskuntaan vuonna 1908 ja oli kansanedustajana vuoteen 1923, jolloin jäi vapaaehtoisesti pois. Hänen poliittista toimintaansa leimasi pyrkimys taistella Suomen ja suomalaisten oikeuksien puolesta itää vastaan, äänioikeuden yhtäläistäminen ja tasa-arvo. Hän puolusti rohkeasti oikeiksi kokemiaan asioita ja pidätettiin mielipiteittensä vuoksi 1910-luvulla virastaan kaksi kertaa.

Tekla Hultin oli Maissi Erkon hyvä ystävä ja kagaalisisar. Ja myös nuorsuomalainen. Kun nuorsuomalaiset naiset menestyivät huonosti ensimmäisissä vaaleissa vuonna 1907, he perustivat kesällä 1907 Suomalaisen Naisliiton, jonka tehtävänä oli naisten yhteiskunnallinen aktivointi. Päivää myöhemmin perustettiin Naisliiton Helsingin Osasto. Tekla ja Maissi jakoivat puheenjohtajuudet niin, että Maissista tuli Helsingin Osaston puheenjohtaja, Teklasta koko Naisliiton.

TAIDE ON MINÄN JA MAAILMAN LÄÄKÄRI

Suomalaisen Naisliiton Kaisaniemen ajankohtais-seminaarin aiheena oli Voimaa ja hyvinvointia kulttuurista. Seminaarin puhujat käsittelivät terveyden ja hyvinvoinnin kytköstä valokuvan, taiteen, kirjallisuuden ja teatterin näkökulmista.

Kulttuuriseminaari houkutteli helmikuun ensimmäisenä lauantaina Kaisaniemeen satakunta kuulijaa. Sen avasi Naisliiton puheenjohtaja **Maija Kauppinen**, joka muistutti, että kulttuurikokemuksiin pääsee sisälle vain työn ja ajan kanssa. James Joycen Odysseuskin voi aueta, kun sen äärellä viiptyy. Myös Naisliiton monet kulttuuririennot ovat oiva tapa hankkia hyvää tekeviä taide- ja kulttuurikokemuksia.

Psyykemme tarvitsee taidetta

Kirjailija **Virpi Hämeen-Anttila** puhui esityksessään taiteen kyvystä viihdyttää, opettaa ja lohduttaa. Modernit taideteoriat ovat kieltäneet taidetta toteuttamasta näitä tehtäviä väittämien niiden tekevän taiteesta vähemmän korkeatasoista. Samalla on esitetty Natsi-Saksan esimerkkiin vedoten, ettei taide vaikuta jalostavasti ihmiseen. Kirjailija kritisoi näitä näkemyksiä esimerkiksi huomauttamalla, että valtava joukko taiteenharrastajia lähti toisen maailmansodan ajan

Kirjailija Virpi Hämeen-Anttilan mielestä on outoa, että taidetta ihmisen elämään pitää perustella. Taide on rikkaus, joka on kaikille avoin.

Saksasta, ja ne, jotka jäivät, eivät osallistuneet julmuuksiin. Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että taidetta harrastavat ihmiset ovat muita terveempiä. Ylipäänsä taiteen tekemisen ja siitä nauttimisen voi ymmärtää ihmislajille tyypillisenä toimintana. Psyykemme tarvitsee taidetta, vaikka kaikki ihmiset eivät sen äärelle tulekaan.

Virpi Hämeen-Anttila puhui taidekokemuksesta sekä yleisellä tasolla että omakohtaisesti. Taide opettaa hänen mukaansa elämää ja maailmaa. Se herättää turtumuksesta ja avaa portin toisten elämiin ja vaihtoehtoihin maailmoihin, toisiin aikoihin ja paikkoihin. Taiteen kautta voi kokea tunteita, kuten rakastumisen, ilman niihin arjessa liittyviä kolhuja. Sen kautta voi myös löytää sukulaissieluja ja kohtalotovereita

Väitöskirjaa tekevä taidekasvatuksen tutkija Cecilia von Brandenburgin mukaan taide muuntaa paikkoja, yhteisöjä ja yksilöitä. Se kosketta, ravistaa ja yllättää.

ja eläytyä uusiin asioihin. Taiteen kyky hoitaa rikkoutunutta psyykeä perustuu tähän: se avaa oven uuteen ja tarjoaa lohdutusta, joka syntyy eläytymisestä toiseen elämään.

Taidekokemus edistää terveyttä

Aalto-yliopiston taidekasvatuksen tutkija **Cecilia von Brandenburgin** aiheena oli taidekokemus arjen voimaannuttajana. Sen pohjautui Art Goes Work -tutkimusprojektiin. Projekti oli kaksikielinen ja siihen osallistui 21 eri alan yritystä ja organisaatiota ja 12 taiteilijaa eri taiteiden aloilta.

Tutkimusten mukaan taidekokemuksilla on positiivinen vaikutus ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Se voi edistää oppimista, hiljaista tietoa ja

voimautumista. Taiteen terveystä edistävä vaikutus on todistettu myös lääketieteellisessä tutkimuksessa, ja siksi taidetta halutaan hyödyntää myös työpaikoilla työhyvinvoinnin edistämiseksi ja ehkäistäessä syrjäytymisen vaaraa.

Valokuvaaja Miina Savolainen on työskennellyt vuodesta 1990 valokuvan kanssa. Käsiteltäessä abstrakteja, tunnepitoisia asioita valokuva on tärkeä.

Taidekokemuksen voi saada Cecilia von Brandenburgin mukaan monin tavoin: itse taidetta tehden, näyttelyissä tai tilaisuuksissa käyden tai vaikkapa kadulla taidetta kohdaten. Taiteessa heittäydytään prosessiin, jonka lopputulosta ei tiedetä, vaan altistutaan tuntemattomalle ja epävarmalle, mikä luo uutta ajattelua. Taidekokemusten äärellä ihminen voi viivähtää ja nähdä uudella tavalla menneen, nykyisyyden ja tulevaisuuden. Se onkin tärkeä voimaantumisen väline. Tunnetulle taide-teoreetikolle Gilles Deleuzelle taide on minän ja maailman lääkäri.

Valokuva voimaannuttaa

Valokuvaaja, taide- ja sosiaaliskasvattaja **Miina Savolainen**

kertoi projektistaan Maailman ihanin tyttö, jossa valokuvia käytettiin lastenkotilasten voimaannuttamisen välineenä. Projektin perusajatuksena oli, että jokaisella ihmisellä on oikeus kokea itsensä rakastetuksi ja arvokkaaksi. Siihen osallistu-

Taiteellinen johtaja Heini Tola huomauttaa, että vaikka helpottava itku tekee aika poikaa ja tyttöä, lohtu voi syntyä myös naurun kautta.

neet tytöt olivat kokeneet paljon näkymättömyyttä ja kaltoin kohtelua, joten he tarvitsivat nähdä ja hyväksytyksi tulemista. Sanojen kautta tällaista oli vaikea välittää, koska lapsia oli aiemmin rikottu sanoilla, ja ne olivat kokeneet inflaation.

Valokuvasta tulikin projektissa korjaavan ja rakastavan katseen väline. Eräs valokuvan voimaantavista piirteistä on se, että se voi sekoittaa totta ja fiktiota ja tehdä hauraita, idulla olevia asioita näkyväksi. Kuvan voi jakaa, ja jakamisen kautta siinä kuvattu asia tulee olevalle ihmisten kesken. Kuvassa ilmaistu suru ei lakkaa olemasta, mutta saa lohdullisen muodon.

Miina Savolainen puhui myös perhealbumista ajatuksia herättävällä tavalla. Hän muistutti, että perheissä usein yksi ihminen kuvaa perhetilanteita

ja jäseniä omista näkökulmistaan. Perhevalokuvat ovatkin aina vain jonkun perheenjäsenen, eivät kaikkien, tarina. Voimaantavassa valokuvassa luovutaan yhden virallisen albumin periaatteesta ja aletaan rakentaa lukuisia, moniäänisiä tarinoita, joissa perheenjäsenen erilaisuus tulee näkyväksi. Kenenkään tarina ei voi korvata toisen tarinaa.

Teatteri lohduttaa ja puhdistaa

Teatteri Avointen ovien taiteellinen johtaja **Heini Tolan** mukaan teatteri lohduttaa. Se voi antaa voimaa ja jaksamista arkielämään, johon kuuluu jokaisen kohdalla myös vähemmän mukavia asioita. Lohtuun ja voimaan on kuitenkin oltava sokeroimattomaa, jotta se olisi aitoa.

Heini Tola muistutti, että teatterin puhdistava vaikutus on todettu jo antiikissa, sillä Aristoteles kirjoitti Runousopissa tragedian puhdistavasta voimasta. Puhdistuminen voi ilmetä katsojassa esimerkiksi itkuna ja nauruna tai niiden yhdistelmänä. Se voi olla esimerkiksi sitä, että löytää ajattelulle uuden suunnan: uuden näkökulman ongelmien, vaikeuksien tarkasteluun. Nauru ja itku tekevät molemmat hyvää.

Yksilöiden erilaiset tavat hahmottaa maailmaa vaikuttavat ohjaajan mukaan siihen, mitkä asiat tuottavat heille lohtuun kokemuksen. Jotkut kiinnittävät erityishuomiota kielelliseen ilmaisuun, toiset näyttelijään, kolmannet visuaalisuuteen, neljännet musiikkiin ja viidennet näiden yhdistelmiin. Teatterin lohduttava vaikutuksen Heini Tola on todennut monta kertaa. Esimerkiksi anoreksiaa käsitelty teatteriesitys kosketti syvästi kohderyhmäänsä, anoreksiaa sairastavia ja heidän läheisiään.

Maailman ihanin tyttö

”Suomalaiselle Naisliitolle, maailman ihanimmille tytöille! Kertokaa omat ainutlaatuiset tarinatte kuvin, sanoin ja sävelin. Kirjoittakaa ne omalla ainutlaatuisella äänellänne. Punokaa yhteen elämänne heikimmät ja salaisimmat säikeet, kauneimmat elämän langat. Antakaa omien kätenne jäljen muoto asioille, joille ei ole olemassa sanoja. Tanssikkaa näkyväksi elämänne kaikki värit, laulakaa todeksi sen iloa ja lohtu – omat oikeat sisäiset maailmanne. Katsokaa itseenne ja toisiinne aina rakastavasti ja hellästi. Löytäkää omat tienne ja elämänne merkityksellisimmät ja kauneimmat asiat, iloa katsoa toisin. Antakaa tälle maailmalle se, minkä vain te voitte antaa ja minkä tiedätte ja tunnette oikeaksi. Pitäkää aina oman sisikon puolta.”

Sitaatti on Maailman ihanin tyttö -kirjasta, mihin valokuvaaja **Miina Savolainen** kirjoitti omistuskirjoituksen Kaisaniemen ajankohtaisseminaarissa. Naisliitto osti teoksen kirjastoonsa, mistä se on jokaisen naisliittolaisen lainattavissa.

Maailman ihanin tyttö on **M**valokuvakirja (Blink Entertainment, 2008), joka sisältää kuvia ja tarinoita kymmenestä nuoresta naisesta. Mutta ei aivan tavallisista, sillä kaikki he ovat lastenkodin tyttöjä. Tai olivat vuonna 1998, jolloin Miina aloitti heidän kuvaamisensa.

Miina Savolainen oli tuolloin nuori sosiaalikasvattaja ja tehnyt keikkatöitä Hyvö-

Miina Savolainen kuuntelee, mitä Merja Talkamo haluaa omistuskirjoitukseksi juuri ostamaansa kirjaan.

sen lastenkodissa usean vuoden ajan. Hän piti työstään ja nautti lasten kanssa viettämästään arjesta. Vaikeaa oli kuitenkin kohdata lasten kokemukset hylätyksi tulemisesta. Nuorilta puuttui kieli, sillä heidän luottamustaan oli rikottu sanoilla.

Tässä tuli avuksi valokuva, joka tekee kohteensa näkyväksi sekä itselle että maailmalle. Miina kuvasi tyttöjä kymmenen vuoden ajan. Yhteistyöstä kehittyi projekti, joka sai nimekseen Maailman ihanin tyttö. Siitä tuli ensin samanniminen näyttely, joka kiersi Suomea ja Eurooppaa, sitten valokuvakirja, jonka Suomen kirjataiteen komitea valitsi vuoden 2008 kauneimpien kirjojen joukkoon.

Tytöt saivat valita itse kuvausympäristön, samoin vaatteet. Niinpä kuvien tunnelma on satumainen. Myyttisiksi metsänhengiksi puetut tytöt kulkevat kuin usvaenkelit suomalaisessa luonnossa. Lohtua ja merkityksellistä kauneutta täynnä oleva kirja muistuttaa jokaisen ihmisen oikeudesta saada kokea itsensä rakastetuksi ja arvokkaaksi. Eli Miinan sanoin: Jokainen joutuu ratkaisemaan elämässään sen, miten katsoo itseään. Kirja kannustaa katsomaan itseä hellempin ja rakastavammin.

– Teksti ja kuva:
Maija Kauppinen

Taide hoitaa ja kehittää psyykeä

Tornion Aineen taidemuseon auditorio täyttyi huhtikuisena torstaina, jolloin kirjailija Virpi Hämeen-Anttila luennoi aiheesta Kulttuuri voiman ja eheytyksen lähteenä. Kuulijoita oli peräti 111, joukossa muutama mieskin. Virpin takana istuvat Kullervo Brusila ja Marketta Heikkilä. – Kuva: Marja-Riitta Tervahauta.

Psyykemme tarvitsee taidetta, on kirjailija Virpi Hämeen-Anttilan, artikkelimme kirjoittajan viesti, lukijoilleen.

Kun ihminen muuttui kädelisestä eläimestä nykyihmiseksi, hänen uuteen olemukseensa liittyi myös taidevaisto. Kivikautiset ihmiset tulivat nykyisen Euroopan alueelle 40 000 vuotta sitten – vanhimmat Euroopan luolamaalauksista ovat samanikäisiä. Ne on luotu maagisiin tarkoituksiin, mutta, samoin kuin muussa uskonnollisessa taiteessa, käyttötarkoitus ei ole vähentänyt taiteilijan kykyä luoda jotain taiteellisesti merkittävää.

Luomisen ponnin on halu kommunikoida

Varhaiset kulttuurit osoittavat myös, miten pitkään arkipäivän esineistä, astioista, työkaluista tai vaatteista, on tehty kauniita. Taidolla valmistettu tuottaa iloa ja tyydytystä. Taito ja taide ovat useimmissa kielissä samasta juuresta syntyneitä sanoja.

Varhaisessa taiteessa korostuu taiteen ryhmää sitova ja sille merkitystä ja omaa tilaa ajassa ja paikassa luova ulottuvuus. Kuvat kertoivat yhteisölle merkittävistä tapahtumista, hallitsijoista, myyteistä, historiasta ja arjesta. Tanssiin kokoonnuttiin toistamaan ja vahvistamaan perinteitä. Laulu kertoi yhteisestä menneisyydestä ja jaetuista tunteista. tarinat jäsenivät samaa

yhteisöllistä menneisyyttä ja ympäröivää luontoa. Jokainen kulttuuri on kertonut tarinoita synnystä, merkittävistä yksilöistä, ihmeellisistä ja jännittävästä tapahtumista, rakkaudesta ja kuolemasta. Ja niitä kerrotaan yhä, vaikka kertomisen muodot ja tekniikat vaihtelevat.

Kun kulttuuri kehittyi, taiteen merkitys yksilölle nousi sen sosiaalisen hyödyn ja hyvän rinnalle. Kumpikin taiteen lähdekohta, julkinen ja yksityinen, on tärkeä. Taide on pohjimmiltaan jakamista. Vaikka taiteilija loisi ajattelematta yleisöään, luomisen ponnin on halu kommunikoida. Jos taiteilija ei tahotoisi jakaa kokemustaan, meillä

Jatkuu seuraavalla sivulla

Jatkoa edelliseltä sivulta.

ei olisi taidenäyttelyitä, teatteriesityksiä eikä kirjakauppoja.

Edellä esitetystä käy ilmi, että taiteen harjoittaminen ja kokeminen on ihmiselle lajina luontaista. Taide on lisäksi rikkaus, joka materiaalisista rikkuuksista poiketen on avoin kaikille. Taiteen varhainen synty ja läsnäolo kaikissa kulttuureissa todistavat, että taide ei ole yllisyyttä eikä turhanaikaisuutta, vaan jotain, jota yhteisö ja yksilö tarvitsevat ja käyttävät hyödykseen.

Taiteen ”opetusala” tiedettä suurempi

Millä eri tavoilla taide sitten rakentaa ja hoitaa psyykeä?

Väitän, että taide opettaa, lohduttaa, viihdyttää, liittää yksilön toisiin ihmisiin, antaa sisäistä voimaa, lisää itsetunteista, rakentaa maailmankuvaa ja arvoja, luo merkityksiä. Kaikki nämä vaikutukset ovat monitasoisia ja yhdessä toimivia. Ne koskettavat sekä yksilön että yhteisön henkistä hyvinvointia.

Taiteen teoreetikot ja modernin kulttuurin tutkijat ovat usein vähätelleet taiteen vaikutusta. On sanottu, että taide ei saa opettaa, viihdyttää eikä lohduttaa, koska näitä tehdessään se ei ole oikeaa taidetta. Kriitikot kuitenkin käsittävät opin, viihteen ja lohdun kapeasti. Ei taide tietenkään tarjoa samanlaista erityisaiheisiin ja yksityiskohtiin paneutuvaa opetusta ja tietoa kuin tiede. Taiteen ”opetusala” on suurempi: koko elämä ja koko maailma. Taidetta ei liioin ole tehty tutkijoita varten. Kokijaa ei kiinnostaa, onko hänen elämyksensä puritaanisen oikeaoppinen.

Myös taiteen tapa vaikuttaa on erityinen. Taide antaa meil-

Virpi Hämeen-Anttilan omiin kokemuksiin perustuva romaani Tapetinvärinen ilmestyi viime vuonna.

le lapsen aistit. Lapsen maailma on täynnä ihmeitä, lapsen elämys on suora ja voimakas. Kun kasvamme, aistimme ja ajatuksemme turtuvat. Emme erota maailman sävyjä ja yksityiskohtia emmekä näe siinä ilon tai ihmetyksen aihetta. Taide herättää turtumuksesta, pysäyttää meidät kokemaan juuri tämän hetken ja suuntaa kohteeseen niin kirkkaan valon, että arkisesta tulee erityinen, ihmeellinen ja merkityksellinen. On kuin näkisimme lapsen tavoin ensimmäistä kertaa. Elämystä käsittelevät aivot ovat kuitenkin aikuisen. Lapsen tuoreen katseen ja aikuisen tiedon yhdistyminen tuottaa rikkaan ja monitasoisen elämyksen.

Taide avaa portin toisten elämään

Taide on myös portti toisten elämään ja toisiin maihin ja maailmoihin. Useimmat eivät koe seikkailuja, tapaa jännittäviä ihmisiä tai matkusta maailman ympäri, mutta taiteen avulla kaikki tämä on mahdollista. Saamme käytettäviksemme toisten tiedot, kokemukset

ja ajatukset. Taide vie meidät ajassa taaksepäin ja tuhansien kilometrien päähän ja myös täysin kuvitteellisiin maailmoihin.

Taiteen kyky siirtää meidät itsemme ulkopuolelle on myös lohduttava: löydämme ystäviä, sukulaissieluja, kohtalotovereita. Taide luo ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta: kohtaamme uusia ajatuksia ja toisenlaisia ihmisiä ja kulttuureja, joihin eläytyminen tekee vieraasta tutun ja ymmärrettävän.

Taide-elämys poikkeaa normaalista tunteistamme. Se on puhdas ja kokonainen riippumatta siitä, mikä on sen herättänyt. Se on niin lähellä, että se koskettaa, mutta sen verran etäällä, että emme tunne sietämätöntä kipua ja avuttomuutta. Kun taiteen herättämät tunteet sekoittuvat omiin muistoihimme, emme koe vain omaa tai toisen tunnetta, vaan jotain jaettavaa, kokoavaa ja suurempaa. Tosi ja mielikuvituksessa syntynyt yhdistyvät myös tavalla, joka ruokkii ja rikastaa molempia.

Tutkimuksissa on todettu, että taiteella on sekä fyysistä että psyykkistä terveyttä kohtava vaikutus. Jo yksittäinen taidekokemus voi olla kokijalle merkittävä. Romaani tai runo saa oivaltamaan asian, jota ei ole omassa elämässään ymmärtänyt. Käynti teatterissa tai taidenäyttelyssä pyyhkii pois viikon aikana kerääntyneen stressin. Musiikkikappale tuo lohdun suruun, joka on painanut mieltä.

Musiikki on mielestäni paras lohduttaja

Kullakin taiteenlajilla on oma tapansa vaikuttaa ihmismieleen. Kirjallisuus on sidoksissa kieleen, joka on niin mutkikas ja monitasoinen systeemi, että se vaatii älyn ja ymmärryksen

ponnistusta. Koska ymmärrys on tunnetta hitaampi, lukemalla syntyvät elämykset ovat yleensä verkkaan kasvavia, mutta syviä ja pitkäkestoisia. Sulatteleme luettua kuin ruokaa, mietimme sitä lukuhetkellä ja jälkeenpäin, koska kirja sallii pysähdykset ja paluut. Mutta jos menemme teatteriin, elämys on välitön, nopea ja peruuttamaton. Meidät pakotetaan tuntemaan, tässä ja nyt. Toisinaan tarvitsemme juuri tällaista ravistusta.

Visuaalinen taide on kirjallisuuden tapaan väljää ja yksityistä. Voimme katsella lyhyesti tai pitkään, mielialamme mukaan. Visuaalinen objekti ei selitä itse itseään, joten kuvan katsoja joutuu tulkitsemaan enemmän kuin kirjallisuuden lukija. Musiikki puolestaan vaikuttaa ennen kaikkea tunteisiin. Itse ajattelen, että koska musiikilla on taiteista suurin kosketus alitajuntaan, se on paras lohduttaja. Erilainen musiikki

vaikuttaa eri tavoin: jokin tyyntyyttää, jokin toinen antaa iloa ja energiaa.

Kirjat ja musiikki korjasivat minut ehjäksi

Lopuksi yksi esimerkkitaupaus: minä itse.

Viime syksynä ilmestyneessä romaanissani Tapetinvärinen kerron, miten suurten psyykkisten ongelmien kanssa painin lapsena ja nuorena. En saanut ihmisiltä apua tai tukea. Kohtasin vain ymmärtämättömyyttä. Mutta apu tuli toisaalta. Nelivuotiaana löysin kirjat ja piirtämisen, viisivuotiaana musiikin. Enkä liioittele sanoes-

sani, että nämä asiat muuttivat kaiken. Ne vaikuttivat edellä kuvaamillani tavoilla: tukivat, ymmärsivät ja lohduttivat. Ne olivat turvapaikka, keidas ja paratiisi. Ne kasvattivat minut ja laajensivat ahtaan näköalani koko maailman kokoiseksi. Ne korjasivat minut ehjäksi, vapauttivat minut tuntemaan ja antoivat minulle sanat.

Olen itse itselleni paras todistus siitä, että taide voi tehdä näkymättömän näkyväksi ja antaa mykälle äänen. Siksi uskallan puhua niin voimallisesti taiteen hyvää tekevän vaikutuksen puolesta. •

Artikkeli perustuu kirjailija Virpi Hämeen-Anttilan kahteen esitelmään. Ensimmäisen niistä hän piti Suomalaisen Naisliiton Kaisaniemen ajankohtaisseminaarissa 2. helmikuuta, toisen Naisliiton Ala-Tornion osaston kirjallisuusillassa 25. huhtikuuta.

1.2.2013 - 5.1.2014

Lissa Rauonen: Likennettä, 1960-luku. Peiliokuva

Vauhtia ja vaaroja Fast and Furious

Torikatu 2, FI-95400 TORNIÖ +358 50 594 6666 www.tornio.fi/aine
Avoinna | Öppet | Open: ti-to | ti-to | Tue-Thu 11-18 | pe-su | fre-sön | Fri-Sun 11-13

Aineen taidemuseo
The Aine Art Museum

Meri oli Vennyn mielimaisema

Venny Soldan-Brofeldtin juhlanäyttely Järvenpäässä kertoo, miten boheemista työstä kasvoi rohkea naistaiteilija, taiteen monitaituri ja merta rakastava luontomaalari.

Venny Soldan-Brofeldt (1863–1945) tunnettiin vuosikymmenet vain kirjailija Juhani Ahon puolisona ja Pariisin maailmannäyttelyssä vuonna 1900 pronssia voittaneen Heränneitä-teoksen maalajana. Taidehistorioitsija **Riitta Konttinen**, joka on tutkinut Vennyn elämää ja tuotantoa, kirjoittaa, että Venny oli tätä mutta myös paljon muuta. Hän piirsi ja maalasi, teki kirjankuvituksia, pienoisveistoksia, kameekoruja ja jopa huonekaluja. Hän oli Taidetta kouluihin -yhdistyksen ja Naisasialiito Unionin perustajia ja osallistui vanhempana poikiensa elokuvatuotantoon ja Lallukan taiteilijatalon suunnitteluun.

Ennakkoluuloton, vapaa kotikasvatus

Venny Soldan syntyi Helsingissä vapaamieliseen perheeseen. Isä, rahapajanjohtaja August Soldan kasvatti lapsensa, ”variksenpoikansa”, herbartilaiseen kasvatusfilosofiaan pohjaten ja tuki tyttärensä taideopintoja. Venny sai jo kotona ennakkoluulottoman, rohkean alun elämälleen.

Taideopintonsa Venny aloitti Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa ja jatkoi niitä Pietarissa ja Pariisissa. Sieltä käsin hän kävi Italiassa,

Venny Soldan-Brofeldt, Näkymä Porkkalasta, 1940-luku, öljy kankaalle. Kuva: Maija Kauppinen.

Espanjassa ja Tunisiassa, tosin perheeltään salaa. Näinä vuosina hänestä kasvoi todellinen kosmopoliitti, joka tunsi koko Euroopan kodikseen.

Vuonna 1891 lähes umpiruotsalainen Venny avioitui nuorsuomalaisten kellokkaan, kirjailija Juhani Brofeldtin kanssa. Paria yhdisti suomenmielisyys, kansainvälisyys ja itsenäinen taiteilijaelämä. Venny halusi elää rohkeasti ja boheemisesti turhaa moralisointia kaihtaen. Nämä ajatukset joutuivat koetukselle puolison rakastuttua taiteilijan pikkusisareen Tillyyn ja perheen elämän muodostuttua pian avioitumisen jälkeen omanlaisekseen kolmioliitoksi.

Rantaelämä ja merimaisema mielialheita

Venny Soldan-Brofeldtin 1890-luvun töille on ominaista hilityt, tummat värit. Aiheensa hän valitsi kansan elämästä ja tuli tunnetuksi varsinkin pohjoissavolaisen herännäiskansan kuvaajana.

1900-luvun puolella taiteilija innostui väreistä ja merestä. Suomenlahden rannikkomaisemia ja kalastajia hän oli maalannut jo aikaisemmin Porkkalan ulkosaaristossa, mutta perheen hankkiessa Tammissaaren saaristosta kesäpaikan, Toskan, hän alkoi maalata värikkäitä ranta- ja merimaisemia sekä perheen lapsista, Antista, Heikistä ja Nissestä, kertovia tauluja. Merestä tulikin hänen mielimaisemansa, jota hän kuvasi taidehistorioitsija **Tiina Ottelan** mukaan kuolemaansa saakka.

Järvenpään taidemuseossa näyttäytyykin värikäs ja herkkä ulkoilmamaalari, joka kuvaa saaristomaisemia ja niitä elävöittäviä ihmishahmoja eläväs-ti.

Intelligenti ja itsenäinen boheemi

Riitta Konttisen mukaan Venny oli omiana aikanaan, etenkin 1890-luvulla ja 1900-luvun alkuvuosina, arvostettu taiteilija. Hän kuului niihin taidemaalareih-

Venny Soldan-Brofeldt, *Pojat luodolla (Porkkalasta)*, 1898, öljy kankaalle. Kuva: Järvenpään taidemuseo/Matias Uusikylä.

Venny Soldan-Brofeldt, *Pojat verkkoja puikkaroimassa*, noin 1917, öljy kankaalle. Kuva: Järvenpään taidemuseo/Matias Uusikylä.

hin, jotka venäläisen hallinnon kiristäessä otetaan Suomesta puhuivat teoksillaan vahvasti suomalaisuuden puolesta.

Venny Soldan-Brofeldtiä ei voi ohittaa kertomatta, että hän

oli uranuurtaja lasten kirjojen kuvittajana. Eikä myöskään mainitsematta hänen boheemisuuttaan, josta Minna Canth totesi 1890-luvun alussa, että neiti Soldan on tavattoman in-

telligentti nainen, vaikkakaan ei kaunis eikä nuori ja käy jotenkin huolimattomasti puettuna.

Jatkuu seuraavalla sivulla

Venny ei todellakaan piitannut koreudesta, vaan rakasti kauhtanoitaan, kulki usein housupuvussa tupakka tai piippu hampaissaan ja ällistyi ihmiset ajamalla vielä iäkkäänäkin polkupyörällä.

Itsenäisestä ajattelusta kertoo myös se, että Venny ei muuttanut koskaan sukunimeään Ahoksi. Hän ei liioin halunnut tulla haudatuksi miehensä viereen Iisalmeen vaan Soldanien sukhautaan Helsinkiin. •

Venny Soldan-Brofeldtin 150-vuotisnäyttely Nimi-merkki VSB on Järvenpään taidemuseossa 11. elokuuta saakka.

Hanna Paulin muotokuvamaalaus Venny Soldanista hyväksyttiin 1887 Pariisin salonkiin.

Hanna Nikander (vas.) osallistui helmikuussa Helsingin Osaston jäseniltaan, jossa Tiina Ottela kertoi Vennyn merellisistä maalauksista.

Suomalaisella Naisliitolla

on muotokuvien lisäksi muutamia öljyväri-maalauksia. Yksi niistä on Venny Soldan-Brofeldtin Näkymä Porkkalasta, jonka kirjanpitäjä Ida Väänänen on testamentannut Naisliitolle. Tällä hetkellä taulu on Järvenpään taidemuseossa, joka lainasi sen Venny Soldan-Brofeldtin 150-vuotisnäyttelyyn.

Taulun päätyminen näyttelyyn oli onnen kantamoinen. Tapasin toissa kesänä Järvenpään taidemuseossa sen intendentin **Hanna Nikanderin** ja kerroin hänelle, että myös Naisliitto omistaa Vennyn taulun. Kun Venny Soldan-Brofeldtin 150-vuotisnäyttelyä alettiin koota, Hanna muisti keskustelumme, soitti ja tuli Aurorankadulle katsomaan taulua. Ja totesi, että meriaiheinen maalaus sopii hyvin Vennyn juhlanäyttelyyn. Naisliiton hallitus antoi lainausluvan, Järvenpään museo vakuutti taulun ja kävi noutamassa sen näyttelyyn, jonka avajaiset olivat helmikuun ensimmäisenä lauantaina.

Isoisoäitimme oli todellinen moniosaaja

Sata vuotta sitten maaseudun naisen työpäivä oli 18 tuntia pitkä ja yhtä raskas kuin metallimiehen.

Pyykin huuhtelua avannossa ja kuivatusta talvella ulkona, lypsyä savutulilla, ruisleivän paistamista, lampaiden keritsemistä, makkaroiden valmistusta, veden kantoa ämmänlängillä, saippuan tekoa...

– Maaseudulla asuvan isoäitimme oli osattava sata vuotta sitten muun muassa näitä töitä selviytyäkseen perheensä kanssa arjesta, kertoi Kansainvälisen naisten päivän aattona Hämeenlinnan Museo Militariassa tietokirjailija **Sirkka-Liisa Ranta**. Kuulijoihinsa hän oli saanut kolmisenkymmentä aiheesta kiinnostunutta naisliittolaista, liike- ja virka- sekä lottaperinenaista.

Kirjailija Sirkka-Liisa Ranta on kansatieteestä väitellyt filosofian tohtori. Hän asuu Kuhmoisissa 140 vuotta vanhassa talossa, jota ympäröi puolivilli puutarha. Perheeseen kuuluu puoliso, aikuinen poika ja viisi kissaa. Siispä ei ihme, että Sirkka-Liisa Rantaa kiinnostaa maaseutu ja sen elämä niin, että on kirjoittanut kymmenkunta kansanomaiseen elämään liittyviä teosta 1800-luvulta päiväimme. Hän on saanut niistä myös tunnustusta. Kirjastaan *Hellettyä, heinäpoutaa* (2006) hän sai Valtion tiedonjulkistamispalkinnon,

ja uusin teos, *Naisten työt – pitkiä päiviä, arkisia askareita* oli yksi Kanava-tietokirjapalkinnon kymmenestä ehdokkaasta.

Kirja *Naisten työt* kertoo, miten naisten työt ja asema ovat muuttuneet vuodesta 1860 vuoteen 1960. Miten kouluja käymättömästä, maataloudessa urastavasta naisesta on tullut koulutettu ja itsenäinen nainen, jolle lähes kaikki ammatit sentraalisrantrasta ja opettajasta poliisiksi, lääkäriksi ja kansanedustajaksi ovat tulleet mahdollisiksi. Miten naimisissa oleva nainen, joka oli 1800-luvulla ja pitkälle 1900-lukuakin miehensä armoilla – suomalainen nainenhan vapautui miehensä holhouksesta vasta 1930, jolloin avioliittolaki astui voimaan – pystyi kasvattamaan tyttärensä niin, että elämme nyt aika tasa-arvoisessa Suomessa.

Vastauksiksi kysymyksiin Sirkka-Liisa Ranta kertoi teollistumisen, kansakoululaitoksen kehittymisen ja koulutuksen, joka auttoi naista pääsemään vaativiin tehtäviin. Myös naisasialiike, joka virisi 1800-luvun jälkipuoliskolla, raivasi tietä naiselle kohti itsenäistä ja tasa-arvoisempaa elämää.

Yksi kirjan suurista ansioista on sen erinomainen kuvitus: viljan leikkuuta sirpillä, ruisleivän leivontaa, villan karstausta ja langan kehräystä, pellavan viljelyä, oluen panoa, kuppautsa... Ne kertovat, että voimme olla ylpeitä isoisoäidistämme: hän oli todellinen moniosaaja. •

*Sirkka-Liisa Rannan viime vuonna ilmestynyt kirja *Naisten työt - pitkiä päiviä, arkisia askareita* kuvaa elävästi suomalaisen naisen töitä sata-vuotiskautena 1860-1960.*

Naisten työt -illan lopuksi mukanaolijat maalasivat vanerisen pääsiäismunan jäsenenme Riitta Kopran opastuksella. Lottaperinneyhdistyksen Varpu Vesterinen syventyneenä työhön.

Kolme nunnaa Amdon alueelta Tiibetistä.

Nunnaluostarit tarjoavat koulutusta tiibetiläisnaisille

TEKSTI JA KUVAT: MITRA HÄRKÖNEN

Uskonnolliselle elämälle omistautunut, perhe-elämän sitoumuksista vapaa nunna voi Tiibetissä tehdä pitkiä pyhiinvaellusmatkoja ja osallistua uskonnollisiin seremonioihin ja retriitteihin.

Ensikosketuksensa tiibetiläisnuniin VTM Mitra Härkönen sai kymmenisen vuotta sitten vieraillessaan tiibetiläisessä pakolaisyhteisössä Pohjois-Intiassa. Nunnien sukupuoleton ulkonäkö – kaljuksi ajeltu pää ja kehon muodot peittävä kaapu – herättivät halun tietää enemmän naisen asemasta buddhalaisessa luostari-instituutiossa.

Ensitapaamisen jälkeen hän on tehnyt useita kenttäyömatkoja tiibetiläisyhteisöihin Intiassa ja sittemmin Kiinan kansan-

tasavallassa, jonka alaisuudessa eläviä nunnia tutkii tekeillä olevassa väitöstutkimuksessaan.

Jo tuhat vuotta naisia luostareissa

Tiibetinbuddhalainen uskonto ja luostarilaitos ovat olleet keskeisimpiä yhteiskuntaa ja kulttuuria muovaavia tekijöitä Tiibetin historiassa. Huomattava osa tiibetiläispojista on perinteisesti lähetetty luostariin, ja vielä viime vuosisadan puolivälissä jopa 15–25 prosenttia tiibetiläismiehistä eli elämänsä munkkina.

Tiibetissä on elänyt myös buddhalaiseen luostarielämään vihkiytyneitä naispuolisia uskonnonharjoittajia ainakin tuhat vuotta, joskin heitä on aina ollut munkkeja paljon vähemmän. Merkittävä syy tähän on naiseen kohdistuvat odotukset, joiden mukaan hänen on oltava vaimo ja äiti. Perinteisten roolien hylkääminen mutta myös kiinalaisten miehittäjien tuo-

man modernisaatiokehityksen haasteet lienevät merkittävimpiä syitä liittyä luostariin myös nykyään.

Naiseksi syntyminen on onnettomuus

Tiibetiläisnaisilla on aina ollut paljon vapauksia ja oikeuksia niin sukupuoli- ja perhe-elämän alueella kuin työelämässä ja yhteiskunnassa. Yksiavioisuuden ohella on ollut polyandriaa eli monimiehisyyttä, jossa nainen on naimisissa useamman veljeksensä kanssa. Sillä on pyritty välttämään omaisuuden jako veljesten kesken. Muiden buddhalaismaiden tavoin tiibetiläisnaiset ovat voineet harjoittaa myös ammattia, olla merkittäviä maanomistajia ja päättää perheen taloudesta.

Näistä oikeuksista huolimatta mies on tiibetiläisperheen pää ja vastuussa kodin ulkopuolisista asioista naisten huolehtiessa perhe-elämään ja kodin piiriin liittyvistä asioista. Ihmis-

ten keskusteluissa ja asenteissa esiintyy myös sangen negatiivisia käsityksiä naiskupuolesta. Naiseksi syntymistä pidetään onnettomuutena ja rangaistuksena naisten edellisissä elämässä tehdyistä kielteisistä teoista. Sukupuolensa vuoksi naisia pidetään myös saastaisina ja saastuttavina sekä tunne-elämältään miehiä epävakaampina. Näiden perinteisten käsitysten lisäksi tiibetiläisnaisten elämään vaikuttaa nykyisin Kiinan valtion harjoittama politiikka, joka määrittää ja kontrolloi maallista ja uskonnollista elämää. Sääteily ulottuu koulukieleen, lasten lukumäärään ja oikeuteen harjoittaa uskontoa.

Sukupuolihierarkia ulottuu myös luostari-instituutioon, jossa nunnat ovat yleensä munkkeille alisteisessa asemassa. Kun munkit voivat saada korkeimman luostarivihkimyksen, nunnat pysyvät noviiseina. Se merkitsee heikompia mahdollisuuksia saada luostarikoulutusta, harjoittaa monimutkaisempia rituaaleja ja ansaita maallikkosten arvostus ja taloudellinen tuki. Historian kuluessa vain harva nunna on saavuttanut korkean uskonnollisen mestarin, laman, arvonimen tai on tunnustettu merkittävän laman jälleensyntymäksi. Nunnaluostarit ovat myös munkkiluostareita pienempiä, köyhempiä ja vaatimattomampia.

Toimijuuden mahdollisuuksia luostarissa

Vaikka tasa-arvon ideaali ei toteudu luostarielämässäkään, nunnaksi ryhtyminen tarjoaa naisille mahdollisuuksia, joista hän ei maallikkona nauttisi. Useimmat tutkimistani nyky-nunnista ovat kotoisin köyhistä paimentolais- ja maanviljelijäperheistä, joiden työntäyteinen

Maallikkonaisia Amdon alueelta.

arki ei juuri tarjoa tilaisuuksia omaa elämää koskeviin valintoihin tai päätöksiin.

Merkittävä syy luostariin liittymiseen viime vuosina on ollut nunnaluostarien tarjoama koulutus lukutaidosta monimutkaisempaan buddhalaiseen filosofiaan. Luostarielämän katsotaan myös lisäävän yksilön vaikutusmahdollisuuksia tulevissa elämässä, sillä sen uskotaan kartuttavan ansioita, jotka mahdollistavat paremman jälleensyntymän. Buddhalaisuuden mukaan suotuisa jälleensyntymä merkitsee ihanteellisia olosuhteita auttaa kaikkia tuntevia olentoja.

Joillekin tiibetiläisnaisille nunnaksi ryhtyminen on myös isänmaallinen teko säilyttää ka-

toavaa tiibetiläistä kulttuuria ja vastustaa Kiinan tuomia muutoksia, jotka uhkaavat marginalisoida ja köyhdyttää maaseudun kouluttamattomia naisia. Erityisesti tiibetiläisnunnien väkivallattomat mielenilmaukset, joissa he henkensä uhalla vaativat Tiibetille itsemääräämisoikeutta ja Dalai-laman paluuta Tiibetiin, ovat nostaneet nunnia yhteiskunnan ja luostarin marginaaleista tiibetiläisen kulttuurin tunnustetuiksi toimijoiksi. •

Sosiaali- ja kulttuuriantropologi Mitra Härkönen tekee väitöskirjaa Kiinan alaisuudessa elävistä tiibetiläisnunnista uskontotieteen oppiaineeseen Helsingin yliopistossa.

Kaksi Lhasassa Keski-Tiibetissä asuvaa maallikkonaista. Toisella on yllä perinteinen tiibetiläinen asu, chuba, toisella kiinalais-länsimaalainen vaatetus.

TEKSTI: SOILIKKI SUORANTA

Kymmenen neitsyeen alttaritaulu

Teuvan kirkossa on ainutlaatuinen ja alansa huippua oleva taideteos: Tove Janssonin maalaama alttaritaulu.

Suomessa on tunnetusti useita kympinnaisia, jotka ovat saaneet mainetta ja kunniaa paitsi kotimaassa, myös laajalti maailmalla. Eräs heistä, **Tove Jansson**, on kaikille tuttu kirjoistaan ja muumimaailmastaan. Harva sen sijaan tietää, että hän on tehnyt myös Teuvan kirkon alttaritaulun Kymmenen neitsyttä.

Teuvan vanha kirkko paloi tammikuussa 1950, ja seurakunta tilasi uuden kirkon suunnitelmat arkkitehti **Elsi Borgilta**. Luottaessaan naisen pyhättönsä suunnittelijana seurakuntalaisten päätös oli tuohon aikaan rohkea. Borgin arkkitehtitoimiston ehdotuk-

sesta alttaritaulu tilattiin taiteilija Tove Janssonilta. Varat siihen saatiin lahjoituksina.

Aiheen alttaritauluun Tove Jansson oli saanut eräältä sukulaiseltaan, joka oli 1930-luvulla pyytänyt Tovea tekemään taulun kymmenen neitsyen vertauksesta. Kun taiteilija sitten sai tehtäväkseen suunnitella alttaritaulun uuteen kirkkoon, hän muisti aiheen ja kehitteli siitä puhuttelevan taideteoksen.

Teuvan seurakunnan rovas-tina oli tuolloin **Jussi Annala**, jonka tytär, seurakuntaneuvos **Eeva Niemi** sai seurata kahden naisen ainutlaatuisen työn valmistumista.

Tove Jansson saapui Teuvalle alkukesästä 1953. Aluksi hän asui pappilan vierashuoneessa ja ruokaili Annalan perheen kanssa. Myöhemmin hän siirtyi paikkakunnan matkustajakotiin. Uteliaita katselijoita taiteilijalla olisi tietenkin ollut paljonkin,

mutta hän halusi työskennellä rauhassa. Eeva Niemen muistin mukaan Tovella oli kirkossa työskennellessään turkki päällään, koska keskeneräinen kirkkorakennus oli hyvin vetoinen. Hänen työpäivänsä olivat pitkiä, ja maalaustyön ohella hän kirjoitti vielä iltaisin kirjaa. Työn alla oli tuolloin muumikirja Vaarallinen juhannus.

Kun uusi kirkko vihittiin käyttöönsä marraskuussa 1953, Tove Jansson oli itse tietenkin läsnä. Mukana juhlassa oli myös silloinen arkkipiispa **Ilmari Salonmies**, saarnan piti Jussi Annala. Kirkkoa vihkimässä oli suuri joukko papistoa, mutta tuohon aikaan ei vielä yhtään naispappia.

Vaasan Suomalaisen Naisklubi teki tänä vuonna kevätkokouksensa Teuvalle ja sen kirkkoon, jossa he tutustuivat tähän ainutlaatuisen alttaritauluun. •

Teuvan kirkon alttaritaulu Kymmenen neitsyttä on vaikuttava kuvaus Raamatun vertauksesta. - Kuva: Eeva Niemen arkisto.

Teuvan uuden kirkon vihkiäisiin osallistui arkkitehti Elsi Borg (vas.), kirkkotaiteilija Tove Jansson sekä arkkipiispa Ilmari Salonmies ja rovasti Jussi Annala vaimoineen. - Kuva: Eeva Niemen arkisto.

Vaasan Suomalaisen Naisklubin kunniajäsen, seurakuntaneuvos Eeva Niemi muisteli klubin syyskokouksessa Teuvan alttaritaulun valmistumista. Pöydällä taiteilijan signeeraama luonnos alttaritaulusta. - Kuva: Pirkko Koskiahde.

1. Matteuksen evankeliumin vertaus kymmenestä neitsyestä Raamatun käännöksen mukaan:

"Silloin taivasten valtakunta on oleva tällainen. Oli kymmenen morsiusneitoa, jotka ottivat lamppunsa ja lähtivät sulhasta vastaan. Viisi heistä oli tyhmää ja viisi viisasta. Tyhmät ottivat lamppunsa, mutta eivät ottaneet mukaansa öljyä. Viisaat sitä vastoin ottivat lampun lisäksi mukaansa öljyastian. Kun sulhanen viipyi, heitä kaikkia alkoi väsyttää ja he nukahtivat. Mutta keskellä yötä kuului huuto: "Ylkä tulee! Menkää häntä vastaan". Silloin kaikki morsiusneidot heräsivät ja panivat lamppunsa kuntoon. Tyhmät sanoivat viisaille; "Antakaa meille vähän öljyä, meidän lamppumme sammuvat." Mutta viisaat vastasivat: "Emme me voi, ei se riitä meille kaikille. Menkää ostamaan kauppiailta." Mutta kun he olivat ostamassa öljyä, sulhanen tuli. Ne, jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssaan häätaloon ja ovi suljettiin. Jonkin ajan kuluttua toisetkin saapuivat sinne ja huusivat: "Herra, Herra, avaa meille" Mutta hän vastasi: "Totisesti, minä en tunne teitä." Valvokaa siis, sillä te ette tiedä päivää, ettekä hetkeä."

HENGEN PALOA JA EPÄITSEKÄSTÄ PONNISTELUA

Yhdenkin henkilön tinnimätön työ vaikuttaa hedelmällisesti monen ihmisen elämään. Pie-nestä taimesta voi kasvaa hengen jättiläispuu.

Lahti-opas **Sinikka Koskinen** kertoi Lahden osaston jäsenillä lahtelaisista vaikuttajanaisista, jotka ovat edistäneet kulttuuria Lahdessa. Monista heistä emme tienneet ennestään mitään. Edes nimet eivät olleet tuttuja.

Netistä löytyy lista sadasta lahtelaisvaikuttajasta. Heistä vain seitsemän on naisia.

Lahti sai oman kirjaston

Karolina Moesbell (1814–1883) perusti tanskalaisen miehensä kanssa Heinolaan, tuolloin Lahtea kehittyneempään kaupunkiin, konditorian ja ravintolan. Miehensä kuoltua hän jatkoi leipomo- ja ravintolaliikettä Lahdessa.

Iän myötä kulttuurinnälkä alkoi vaivata hyväntahtoista leskirouvaa. Niinpä eräänä päivänä sanomalehdessä luki: ”Siellä (Heinolassa) on perustettu yhteisen hyvän laitoksia, mm. lainakirjastoja lukuhuoneita. Mitäs meillä on täällä Hollolan kaupungissa? Ei mitään. Ja kenenkä syy? Itsemme. Näin väkirikkaassa kaupungissa ja monilla elinkeinoilla ja rahakkaalla ajalla ei olisi mahdollonta saada ehkä lainakirjasto, ehkäpä lukuhuonekin, vaan puuttuu yhteishenkeä. Heittäkäämme eri-

Sinikka Koskinen on kiinnostunut lahtelaisista vaikuttajanaisista.

mielisyudet ja hurjat juomaseurat, että olisi aikaa paremmille pyynnöille ehkä aika jotain siveellistä saada, muuten ehkä useammat tykkänään turmioon vajoavat.”

Tammikuussa 1876 oli Uudessa Suomettaressa ilmoitus ”iltahuveista”, jotka pidettäisiin Karolinan tykönä ja joiden tarkoituksena oli kerätä varoja lainakirjaston perustamisen. Lipuilla saatiin rahaa 100 Smk ja lahjoituksina 95 Smk 75 p. Karolina itse lahjoitti suurimman summan, 25 Smk. Kirjasto perustettiin.

Nykyään yksi kaupungin kirjastoautoista ajellee nimellä Karoliina.

Nainen kansanopiston johdossa

Edla-Maria Kojonen (s.1879) syntyi vaatimattomiin oloihin Rautalammille ja joutui jo kouluaikanaan tekemään niin paljon töitä kotona, että se haittasi koulunkäyntiä. Opettaja näki

tytön poikkeukselliset kyvyt, otti hänet apuopettajakseen ja lainasi jatko-opintoihin rahaa. Opintojen ohella Edla osallistui aktiivisesti erilaisiin kulttuurieritoihin ja tutustui helsinkiläisiin kulttuuriperheisiin opiskelutovereidensa kautta. Kohdatessaan pikkuporvarillista omahyväisyyttä, kiipijöitä ja nautiskelijoita hänelle selvisi, että koti on yhteiskunnan sydän ja nainen on kodin sydän. Jos sydän on terve ja valistunut, se kasvattaa jo esimerkiksi koko kansan elämään. Edla yritti puhua asiasta viisaalle professoreille, tohtoreille ja hemmotelluille rouvilla, mutta sai vastaukseksi: ”Lapsikulta, kylläpä sinä turhalla päätäsi vaivaat”.

Elämä toi kuitenkin Edlalle samalla tavoin ajattelevan aviomiehen, Rope Kojosen, josta tuli Lahden kansanopiston johtaja. Kun Lahteen kohosi komea kansanopisto. Edla muutti kaupunkiin ja pääsi toteuttamaan valistustehtävänsä. Hän havaitsi heti, että naisten opetus tarvitsi perusteellista parannusta. Niinpä hänestä tuli miehensä työn arvokas tukija.

Aluksi Edla toimi opettajana, mutta Ropen tultua valituksi kansanedustajaksi koko kansanopisto jäi hänen johdettavakseen. Niin kävi myös Ropen kuoleman jälkeen, vaikka mieskollegio ei olisi tohtinut antaa tehtävää naiselle. Edlalla ei ollut akateemista loppututkintoa, ja neljä lapsista oli vielä alaikäisiä. Edla oli kuitenkin varma menestymisestäään tehtävässä ja vakuutti miehet sanomalla: ”Tätä ette tule katumaan.”

Edlan aikana kansanopiston oppilasmäärä nousi, talous kohentui ja maine kasvoi. Opisto oli aikanaan pohjoismaiden suurimpia ja nuoren kaupungin kulttuurielämän keskus.

Edlasta tuli kouluneuvos vuonna 1949.

Naisille oma kuoro

Anna Mäkelä (1891 – 1957) oli Lahden Nais-Laulajien perustajajäsen ja sittemmin taiteellinen johtaja. Kun kuoro vuonna 1923 perustettiin, mieliala oli innostunut. Harjoituksia pidettiin ensin vuorotellen kunkin kuorolaisen, sittemmin Annan kotona. ”Mies ei saa olla harjoituksen tiellä, lapsi ja sairaus saavat”, tuumasi Anna. Hän oli vaativa johtaja, mutta vaati paljon myös itseltään.

Jo 1928 tehtiin ensimmäinen ulkomaanmatka Viron laulujuhliille. Radiomastojen tultua Lahteen alkoivat radioesiintymiset.

Sodan jälkeen Lahti sai Viipurin musiikkiopiston paljolti Anna Mäkelän voimakkaan tuen ansiosta. Orkesteri alkoi heti yhteistyön lahtelaisen kuorojen kanssa, ja Anna toimi koko ajan musiikkiopiston hallituksessa. Hän tilasi ja kustansi kuorolleen uusia sävellyksiä ja vaikutti vahvasti siihen, että yhteistyöelin Sulasol perustettiin. Vuonna 1946 Annan johtama naisten suurkuoro lauloi presidentinlinnassa maan äidille Alli Paasikivelle.

Tanhuista rytmiseen liikuntaan

Helvi Jukarainen (1910 –2001), opetusneuvos, oli aikanaan maan ainoa kansantanssikoreografi. Hän loi ennakkoluulottomasti uusia koreografioita, uudisti tanhut kuvio- ja juonelliseksi esityksiksi ja sai aikaan kansantanssiperinteen uuden nousun.

Helvi johti Lahden Tanhuujia 40 vuotta. Ryhmä voitti 7 Suomen mestaruutta, esiintyi paljon ulkomailla ja sodan aikana jopa rintaman viihdytysjoukoissa. Vuonna 1988 hän sai Hämeen läänin taidepalkinnon kansantanssien uusista koreografioista. Esimerkiksi Pispalan sottiisi 2010 oli ”Jukaraista Juuri”.

Ensimmäinen naispuolinen liikuntaneuvos **Mirjam Viippola** (1917 – 2011) loi oman rytmiliikuntametodin ja perusti Viippola-koulun Kuusankoskelle, Lahteen ja Tampereelle. Nämä koulut innostivat tuhansia eri-ikäisiä nuoria liikumaan, ja Mirjam opetti niissä vielä 80-kympipisenä. Hän opetti metodejaan monissa maissa, ja Viippola-koulun ryhmät saivat tunnustusta kansainvälisissä esiintymisissä.

Viippola-nimistä koulua ei enää ole, mutta Mirjamin metodit elävät ja muuntautuvat. •

OULUN UUSI MUOTI

**Puemme
Sinut elämäsi
juhliin!**

Pohjoisten puhurien ihminen

Eeva Holma on mystinen meren ja tunturituulien hioma lumoojatar. Työuransa hän teki Ylikiimingin yläkoulun lehtorina opettaen kieliä ja uskontoa.

Eläkevuosinaan Eeva Holma on suoltanut runoja ja koostanut niistä viisi runokirjaa sekä kääntänyt englanniksi taiteilijamiestensä **Kari Holman** runokirjan. Näiden lisäksi hän on jatkanut työikänsä harrastuksia: lausuntaa, keramiikkatöitä, maalausta ja kotonaan kokoon-tuvan Eevan Salonki -lukupiirin pitoa sekä joogaa, uintia ja lenkkeilyä.

***Helmasyntini
rakas kynäpiruilu
kuurona muille.***

Säkeet ovat Eeva Holman uusimmasta runokirjasta *Haiku-hetkiä ja taikatankaa*. Eeva innostui japanilaiseen tavurunouteen, haikun ja tankan luomiseen, 2000-luvun alussa kirjoittajakurssilla niin voimakkaasti, että kolme hänen viidestä runokirjastaan sisältävät tätä pelkistettyä ajatuskudelmaa. Jo ensimmäisestä runokirjastaan Henkosia, haiku- ja taikalangoin Eeva sai Möllärimestari-kilpailussa kunniakirjan.

Toisaalta hänen pidemmät runonsa ovat virtaavan valloittavia tarinan ja mystiikan mah-tisanarakennelmia.

Eeva Holma on kiinnostunut ihmisten erityispiirteistä, mitä varten hänellä on aina mukanaan muistiinpanovihko. Runo-

Eeva Holma täytti toukokuussa 70 vuotta. Suomalaisen Naisliiton Oulun osasto ja Oulun Ympäristön Kalevalaiset Naiset onnittelivat jäsentään runolauluteoksella Mitä äidit ennen itki, mitä vaimot valitteli. - Kuva: Ritva Rundgren.

ja syntyy matkoilla, taidenäytelyissä ja aamupuolella yötä kotona. Viime talvena bongasin hänet erään oululaisen gallerian avajaisista istumassa ikkunanpenkillä kirjoittamiseen syventyneenä. Hän synnytti näyttelytunnelmistaan runon, jonka jätti näyttelyn taiteilijalle.

*Tänä iltana ajan prismassa
tanssii tummatukkainen
yön usvat aamun autereeksi.
Sumuharsot kuoriutuvat
kynttilä kynttilältä ja
sävelessä soi puhdas blues.
Uudet tuikut
tulesa tuleentuvat.*

Eeva Holma on opiskellut lyriikan kirjoittamista Oulu-opistolla **Pirkko Böhm-Sallamon** oppilaana ja saanut tuotoksiaan kahdeksaan antologiaan. Kirjoittajakumppanien keskellä ja opettajan kannustuksessa Eeva Holma sai rohkeutta antaa runojaan yhteiseen ruodintaan.

Kriitikkona Eeva Holma kirjoitti monta vuotta kulttuuriarvosteluja kotikuntansa Haukiputaan paikallislehteen Rantapohjaan, mutta lopetti sen, koska joutui välillä satutamaan. Sitä hän ei halua. Eeva Holma sanoo kirjoittamisen ja esiintymisen olevan hyvin tärkeä purkautumismuoto, mitä ei saa tyrehdyttää. Lahjakkaan kirjoittamisen opettajansa hän arvelee toimineen monelle elämänuskon antajana ja itsemurhalta pelastajana.

Lausuntataiteilijana Eeva Holma on esiintynyt yli 600 kertaa. Hänen esityksiinsä tulevat sellaisetkin ihmiset, jotka eivät yleensä ole runoista kiinnostuneita. Yli 30 vuotta hän on osallistunut miehensä kanssa Kajaanin Runoviikkoon, joka aiemmin tunnettiin Sana ja sävel -tapahtumana. Eeva hallitsee puheopin approbaturin ja lausunnan opiskelun sekä 30-vuotisen Oulun Seudun Lausujissa esiintymisen ansiosta lyriikan teorian. Hänen syvälinen runoanalysointinsa tehoa väheleisellä koskettavuudellaan.

*Apilassa tuoksun
ruusussa hehkun,
koivunlehdissä värisen,
kurjenpolvessa keimailen
rentukan rehevyydellä,
annan märän itseni sinulle ja
kielon kielin suutelen
surusilmäsi metsätähdiksi.*

Oikealla Kari Holman tussityö on Eeva Holman uusimmasta kirjasta Haikuhetkiä ja taikatankaa.

Uskonnon opetustunneista Eevalle on jäänyt rakkaana mieleen keskustelut nuorten kanssa. Eevan opetus oppilailleen oli ”Kunnioita elämää ja kunnioita ihmisiä”. Lapsuudenkodissa Kuusamossa oli ovi aina avoina yösijaa ja ruokaa tarvitseville. Elävän Sanan antiakin vieraille tarjottiin, sillä isä oli paitsi kunnallispoliitikko myös maallikkosaarnaaja, joka kävi saarnamatkoilla aina Amerikkaa ja Norjaa myöten.

Eeva Holma ja hänen Kari-puolisonsa löysivät toisensa 1973. Sitä ennen Eeva oli ehtinyt olla naimisissa ja erota. Kari Holma on tunnettu ja tunnustettu kuvataiteilija ja runoilija. Hän on erikoinen ja harvinainen mies senkin vuoksi, että elättää itsensä taiteen teolla. Kari toimii Eevan taidekriitikkona ja Eeva Karin. Kysyin, onko seuraavana vuorossa molempien puolisoitten yhteinen runokirja ja kuulin, että sellaista ei vielä ole mietitty. •

EEVA HOLMA

- syntynyt Kuusamossa ja asunut 30 vuotta Haukiputaalla, ateljeehuvila Kuusamossa
- opiskellut Jyväskylän yliopistossa ruotsia, englantia, kirjallisuutta ja kasvatustieteitä, Oulun yliopistossa teologiaa ja puheoppia
- toiminut 35 vuotta kielten ja uskonnon lehtorina Kotkassa, Ruukissa ja Ylikiimingissä, niistä 33 vuotta Ylikiimingissä
- aviomies taiteilija Kari Holma, kaksi lasta ja neljä lastenlasta
- julkaissut viisi runokirjaa ja runoja kahdeksassa Oulu-opiston antologiassa
- kuulunut Suomalaisen Naisliiton Oulun osastoon vuodesta 1985 ja toiminut sen johtokunnassa pari-kolme vuotta. Kuuluu 12 muuhun yhdistykseen ja pitää Eevan Salongin lukupiiriä.

**Kuopio oli herännyt kuu-
niiseen kevätpäivään ja
ihmiset nauttivat päiväs-
tä torikahviloissa. Itsekin
olin päättänyt nauttia
keväästä ja tulla Jyväsky-
lästä naapurikaupunkiin
aistimaan sen aitoa tun-
nelmaa.**

Jo Haapaniemen katua kul-
kiessani sain tunnelmasta
kiinni. Torin laidalla seiso-
i Heppa Köli vossikka-ajurinsa
Matti Niiranen kanssa. Köli,
16 vuotta vanha, nosteli jal-
kojaan ja selvästi mieli jo
kierrokselle. Päätin, että seu-
raavalla kerralla kaupungissa
käydessäni istahdan sen kyytiin.

Kävelin kohti Kuopion
korttelimuseota, jossa on Min-
na Canthin huone sisustettuna.
Kahvitukion jälkeen jatkoin
kulkua ihaillen vanhoja raken-
nuksia. Pian olinkin Kanttilas-
sa, jonka Kuninkaankadun
puoleisella seinällä on jättiläis-
kuva Minnasta. Toisella puo-
lella, Snellmanin puistoa vas-
tapäätä, on talon seinällä laatta,
jossa lukee:

**Kirjailija Minna Canth asui
ja piti kauppaa tässä talossa
1879–1897**

Vaikuttavaa!

Kävin vielä Minna Canthin
puistossa, jossa istahdin het-
keksi penkille. Sen ja muiden-
kin penkkien selkänojaan oli
kiinnitetty laattoja, joissa oli
lainauksia Minna Canthin teks-
teistä. Puiston päässä korkean
jalustan päällä oli patsas Minna
Canthista, naisesta, joka jo kou-
luaikanaan herätti kiinnostusta
kirjallisilla kuvauksillaan.

Vielä ennen kotimatkaa kä-
väisin antikvariaatissa. Kysyes-

Kanttila.

Päivä Minna Canthin maisemissa

*Emil Halosen vuonna 1937 veistämä Minna Canthin patsas on kirjailijan ni-
mikkopuistossa.*

*Minna Can-
thin puiston
penkeistä
löytyy kirjai-
lijän lausah-
duksia.*

säni, onko heillä jotakin kirjaa
Minna Canthista, myyjä ojensi
minulle kirjan Minna Canth
läheltä nähtynä. Kirja on vuo-

delta 1948 ja sen on kirjoittanut
Hanna Asp.

Päiväni Kuopiossa oli täy-
dellinen Minna Canth -päivä. •

Aforismit ovat ajattelun suola

**Kun unelmalla on siivet,
on kuin lentäisi itse.**

– **Kutomalla lapasia** muille pidän omat käteni lämpöisinä, aloitti kirjailija, aforistikko **Maija Paavilainen** helmikuisen aforismi-illan Hämeenlinnan Museo Militariassa. Ja muistutti samalla, että olemme tällä Telluksella toisiamme, emme itseämme varten. – Toki itse teemme elämämme ja päätämme, onko se uniikkituote vai kertakäyttöistä. Eli elämmekö vai suoritamme? Vaikka koskaan ei yllä sinne, missä eniten kutiaa, on hyvä muistuttaa mieleen vanha totuus: Kun viihtyy hatunsa alla, on kotona kaikkialla.

Viimeistään nyt kuulijoiden

– salin täyttävän naisjoukon – suupielet nousivat ylös, sillä kaikki tietävät Maijan mieltymyksen suuriin, näyttaviin hattuihin. Samoin kuin sen, että Maija on erikoistunut piirrosforismeihin, joita on koonnut kansien väliin. Kaikkiaan viisaita, iloa hersyviä ja ajatuksia herättäviä kirjoja on ilmestynyt yli 50. Uusimpia ovat Anoppiologiaa, Mummobalettia, Ryp-pylogiaa, Parasta vuosikertaa ja Hyvässä seurassa.

Keskeistä Maija Paavilaisen aforismeille on, että ne on suunnattu elämää jo monelta kantilta nähneelle. Hänelle, jonka peili ei kerro, miten nuori hän on sisältä. Joka ei ole koskaan liian vanha leikkimään lapsenlapsensa kanssa, vaikka tämän äiti on. Ja joka harrastaa sukututkimus-

Aforismi-ilta päättyi arpajaisiin, jossa palkintoina oli Maijan aforismikirjoja. Onnettarena oli Maija Paavilainen (vas.) vierellään Naisliiton Heli Eskolin ja Lottaperinneyhdistyksen Sirkus Mattila.

ta tutustumalla lapsenlapsiinsa ja jonka lapsenlapsi tietää, että paras puuhamaa on mummola.

Mummolan ja mummon tärkeyden Maija tuntee hyvin, sillä hänellä on 14 lastenlasta. Myös anoppi-miniä -suhde on tuttu, sillä kirjailijan oma anoppi ei ymmärtänyt, että kirjoittaminen on oikeaa työtä. Kuitenkin molemmilla oli yhteinen rakkauten kohde, mies, joka sitoi yhteen. Viisas anoppi tietää tämän ja osaa kiittää miniää.

Illan lopuksi Maija kertoi oivaltaneensa mummobalettissa, jota hän Verkatehtaalla tanssii, että kun unelmalla on siivet, on kuin lentäisi itse. Hän kertoi opetelleensa yllättämään lähim-

mäisensä ilolla ja toivoi, että myös me kuulijat pitäisimme sen mielessä. Samoin kuin sen, että tulevaisuus on täynnä uusia alkuja. Elämä ei pysähdy entiseen.

Minua itseäni puhutteli kaksi Maijan aforismia: ”Aika kypsyyttä viiniksi tai etikaksi” ja ”Jokainen kantaa omalla tavallaan elämänsä ruusuköynnöstä”. Ensimmäinen tarkoittaa mielestäni, että voin itse päättää, mitä kerään mieleni syvänteisiin. Jälkimmäinen aforismi ei avaudu aivan heti, vaan vaatii – tiivis ja lyhyessä muodossa lausuttu ajatus kun on – syventymistä. •

Naisliitolle suuri kirjalahjoitus

**Suomalainen Naisliitto sai viime syksynä yli 400 ni-
dettä sisältävän kirjalah-
joituksen uudelta jäsenel-
tään Martta Kaukoselta.
Martta itse kertoo kirjako-
koelman tarinan.**

Aloitin opintoni Jyväskylän yliopistossa kirjoitettuan ylioppilaaksi vuonna 1995. Pääaineeni oli draamakirjallisuus. Näin jälkikäteen en voi ymmärtää, miksi valitsin sivuaineekseni naistutkimuksen. Suhtauduin nimittäin feminismiin samoin kuin varmasti moni muukin nainen: Suomi on tasa-arvoinen maa, joten feminismillä ei ole enää mitään annettavaa. Eikä ainakaan minulla ollut mitään kokemuksia sukupuoleen perustavasta syrjinnästä tai muista ongelmista, joita feminismi pyrkii ratkaisemaan. Sitä paitsi jos ongelmista ei puhu, niitä ei ole.

Asenteistani huolimatta huomasin kuitenkin istuvani naistutkimuksen luennoilla. Suomut putosivat silmiltäni. Koko arvomaailmani meni kertyäksellään uusiksi - jos nyt 18-vuotiaalla vielä arvoja onkaan. Feminismistä tuli minulle uskonto. Allekirjoitin sen jokaisen opinkappaleen. Sittemmin opin suhtautumaan sen eri suuntauksiin kriittisesti, mutta tämä artikkeli ei kerro siitä.

Kokoelma karttuu

Uudesta aatteestani innostuneena aloin hamstrata feminististä kirjallisuutta. Minulle kelpasi niin kaunokirjallisuus kuin fe-

Martta Kaukonen feministikirjakokoelmansa vierellä. Kirjojensa ohella Martta lainaa myös muita kirjoja, sillä hän on ollut vuoden alusta saakka Naisliiton kirjaston hoitaja.

minististä teoriaa käsittelevä tietokirjallisuus. Feministisen kirjallisuuden määrittelin hyvin vapaasti: kaikki kävi, mikäli se vain oli mielestäni feminististä! Näin kokoelmani sai alkunsa. Kirjoja ostellessani en tietenkään osannut kuvitellakaan, että niistä kertyisi yli 400 nidettä sisältävä kokoelma. Köyhänä – ja pihinä! – opiskelijana minulla ei tietenkään ollut varaa ostaa kirjoja uutena. Siispä kolusin

antikvariaatteja ja kirpputoreja. Vuosien varrella ostin kirjoja myös reissuillani eri puolella Suomea. Kirjoja alkoi kertyä myös ulkomaanmatkoilta, joten kokoelmassa on huomattava määrä englanninkielistä kirjallisuutta. Joukkoon mahtuu satunnainen saksalainen tai ranskalainenkin kirja, tai jopa eksoottisimpiakin tuttavuuksia, kuten Anaís Niníen espanjaksi.

Feministisen kirjallisuuden – ja feminismin – arvostuksesta kertonee se, että kirjat olivat naurettavan halpoja. Niitä löytyi myös kierrätyskeskusten ilmaislaareista. Voin suositella tässä kirjallisuudesta kiinnostuneille erityisesti Helsingin Kampin kauppakeskuksessa sijaitsevaa kierrätyskeskuksen ilmaiskärryä. Toivottavasti kukaan lukijoista ei kauhistu seuraavaa paljastusta. Osa kirjoista on löytynyt roskiksista. Minä ja mieheni nimittäin harrastamme roska-astioiden penkomista ja olemme tehneet paljon hyviä löytöjä, muitakin kuin mainitsemani kirjat.

Kirjat löytävät kodin

Vuosien vieressä kirjakokoelma sen kuin kasvoi ja kasvoi. Innokkaana lukijana keräilen myös muuta kirjallisuutta. Mieheni työskentelee osa-aikaisesti antikvariaatissa, joten myös hänen kokoelmansa alkoi vallata tilaa asunnossamme. Lopulta minun oli myönnettävä, että jostakin olisi luovuttava. Mietin kuumeisesti, minne voisın lahjoittaa kokoelman.

Ongelman ratkeaminen oli melkoinen sattuma. Olin juhlimassa Naistoimittajat ry:n 65-vuotispäivää Naisasialiitto Unionin viehättävällä huvilalla Helsingin Lauttasaaressa. Mainitsin pulmani sivulauseessa pöytäseuralaisilleni. Samassa pöydässä sattui istumaan Suomalaisen Naisliiton puheenjohtaja **Maija Kauppinen**. Kirjastotoimikunnan puheenjohtajanakin toimiva Maija innostui kuulemastaan. Hän ehdotti, että voisi tulla katsomaan kokoelmaa toisen kirjastotoimikunnan puuhanaanaisen **Marja-Leena Jaakkolan** kanssa.

Vierailijat saapuivat, olivat tyytyväisiä näkemäänsä ja olivat valmiit ottamaan kirjat kir-

Naisliiton kirjasto laajeni vuoden vaihteessa kahden (vas.) kirjahyllyn verran.

jastoonsa. Asetin lahjoitukselle kaksi ehtoa. Halusin kokoelman säilyvän yhtenäisenä eli en halunnut, että kirjoja esimerkiksi myytäisiin myyjäisissä tai jaettaisiin arpajaispalkintoina. Toivoin myös, että kokoelman kirjat olisivat lainattavissa. Minua nimittäin harmitti, ettei kukaan muu ollut päässyt lukemaan niitä, sen sijaan että ne pölyttyivät kirjahyllyissäni.

Marja-Leena ja Maija veivät asian kirjastotoimikunnan kokoukseen ja sen suosituksin Naisliiton hallitukseen, joka teki myönteisen päätöksen. Kokoelmani oli viimein löytänyt kodin!

Tervetuloa lainaamaan!

Naisliitto halusi palkita minut lahjoituksestani. Liitto tilasi graafista suunnittelua harrastavalta mieheltäni ex libriksen, joilla kokoelman kirjat merkittiin. Ex libris esittää roska-astista nousevaa feminististä symbolia eli nyrkkiin puristettua kättä, jonka ranne on naaraan

merkki. Kuva on osuva, löytyihän osa kirjoista nimenomaan roskiksista. Kokoelmaa säilytetään Naisliiton kirjastossa. Sitä ei ole sulautettu osaksi muuta kokoelmaa, vaan se on toiveideni mukaisesti oma erillinen kirjastonsa.

Naisliiton jäsenet voivat nyt myös lainata kirjoja. Kirjat on aakkostettu ja olen laatinut niistä listan, jonka avulla teokset on helppo löytää. Toivon, että mahdollisimman moni naisliittolainen innostuisi tutustumaan kirjaston antiimiin!

Luettavaa on tarjolla moineen makuun. Miltä Erica Jongin 1970-luvulla kohua aiheuttanut romaani Lennä, uneksi vaikuttaa 2010-luvulla luettuna? Rohkenisitko tarttua Joanna Russin kirjaan Piknikki paratiisissa, vaikkeet ole aiemmin scifiä lukenutkaan? Maya Angelou on ollut kotimaassaan Yhdysvalloissa vähintään yhtä tärkeä mustien naisten tuntojen kuvaaja kuin Toni Morrison, vaikkei hänen tuotantoaan olekaan suomennettu. Toki mukana on myös Morrisonia!

Feministiseen teoriaan on mahdollista tutustua hyvin monesta vinkkelistä. Pirkko K. Koskinen on kirjoittanut oikeustieteellisestä naisnäkökulmasta. Mukana on ainakin yksi artikkelikokoelma, jonka artikkelissaan historioitsija Päivi Setälä esittelee historian tutkimusta naisnäkökulmasta. Ja tässä siis vain kaksi esimerkkiä. Kotimaisia klassikkoja on mukana useita: Minna Canthia, Maria Jotunia, Aino Kallasta... Ulkomaisista voi mainita vaikkapa seuraavat: George Eliotin Mylly joen rannalla ja Emily Brontën Humiseva harju – joista jälkimmäinen on kirjastossa sekä suomeksi että alkukielellä. Lukulasit silmille ja lainaamaan! •

TEKSTI: SATU POSTPISCHL

KODINHOITOA KAUAN SITTEN

Sain sukulaiseni jäämistöstä säilytettäväkseni todellisen muisteluihin innostavan aarteen: 1930-luvulla ilmestyneen Emännän tietokirjan. Se koristaa nyt ruskeissa nahkaselkämyksissään olohuoneemme parasta hyllyä.

Neliosainen Emännän tietokirja (WSOY 1935–37) täyttää siis piakkoin 80 vuotta. Se on toki ollut käytössä pitkään ilmestymisen jälkeinkin. Uusia, korjattuja painoksiakin on otettu.

Emännän tietokirjan toimintuskunta oli arvovaltainen. Siihen kuuluivat tunnetut naisasianaiset Mandi Hannula, Hedvig Gebhard, Mary Ollonqvist, Laura Harmaja ja Alli Wiherheimo, Kotilieden pitkäaikainen päätoimittaja. Naisasialiike onkin kirjassa luontevasti esillä. Suomalainen Naisliitto, nuorin yhdistys, silloin vasta kolmekymppinen, on saanut oman hakusanan. Liiton puheenjohtaja oli tuolloin Hedvid Gebhard, sihteeri myöhemmin unhoon jäänyt Hymmi Nyysönen. Kirjassa liiton toimintaa kuvataan radikaaliksi. Nykyään sanalla on tähän yhteyteen varmaankin sopimaton kaiku!

Kirjan artikkelien kirjoittajat olivat kodinhoitoon liit-

tyvien ammattialojensa parhaita asiantuntijoita. Ohjeita saavat sekä maatalous- että kaupunkikodin emäntä. Molempia kutsutaan sydäntä sykähdyttävästi 'kodin sieluksi'. Kirjoitukset koskevat perheenemännän valtakuntaa, kotia, pihalla ja puutarhalla laajennettuna. Mutta myös muita naisia kiinnostavia asioita käsitellään, kuten Ebennesserin lastentarhaa, apukoulu, avioliiton lainsäädäntöä ja lasten sairauksista, muun muassa riisitautia.

Ruskeansävyinen kuvitus havainnollistaa sekä kotitöiden suorittamista että työvälineitä. Värilliset taulut esittelevät riistalintuja, kaloja, juureksia, marjoja ja sienä. Vihersalaatilaatuja on monia, mutta raaka-asteiden sijasta juurekset keitetään suolavedessä tai niistä valmistetaan keittoja ja laati-koita.

Varsinaisia ruokaohjeita ei kirjassa ole. Erisijaan opastetaan ruoka-aineiden käsittelys- ja säilytyksessä esimerkiksi rexattuina, maakellarissa tai kylmäkomerossa, ja selvitetään hyvinkin modernisti päivittäisten aterioiden ravintoarvoa, tosin maidon ja voin tärkeyttä korostaen. Myös arkioloissa neuvotaan kiinnittämään huomiota pöydän kattaukseen ja koristeluun. Tulisimmeko nykykiireissämme ajatteleeksi, että lanttulaatikon tarjoiluastian voisomistaa paperiröyhelöllä?

Kirjan lehdistä tulee vastaan monenmoista keittiövälinettä, jolle enää ei ole käyttöä. Liesirenkaidenpidin, astiainvalutus-häkki, viilikaappi, lämminvesisuodatin ja vyyhtiteline ovat tehtävänsä tehneet. Samoin ovat jääneet käyttöä vaille ainakin trikoiset paitahousut, liivinsuojustin, kureliivi, pikkupojan esiliina ja imeväisen kapalo. Eipä enää valmisteta käsinkirjailtua

kahvipannunmyssyä, kirjoitus-pöydän mattoa eikä yöpaitalaukkuakaan. Sisareni kanssa nyt kirjasarjaa lukiessamme tunnistimme mallikaavoista valkean keittiöesiliinan, jollaisen molemmat kerran ompelimme poljettavalla Singerillä tyttölyseossa. Muistelimme itkien ja nauraen Saimi-tätimme nilkkoihin ulottuvaa, uimapuvun päällä käytettävää rantatakkaa, ja helsinkiläistyneen Annikki-tädin turkispuuhkaa. Kaipasimme äidin joulukattausta batistiliinalle, johon kuuluivat nimikoidut, kankaiset lautasliinat renkainneen. Oi, sä aika entinen! Voiko siitä olla niin kauan?

Arkipäivää sentään unohtamatta nykyajan lukija kohtaa suuren määrän askareita, joita perheenemännän ei enää tarvitse tehdä. Hän ei joudu valkaisemaan pellavakankaita, merkkamaan liinavaatteita, hoitamaan kalosseja, paikkaamaan sukunpohjia, parsimaan silkkisukkia eikä ylipäättään ompelemaan itse lähes kaikkia lasten ja naisten vaatteita tai kodin tekstiilejä. Eipä edes virkkaamaan pölynpyyhliniinaa, ei harja- eikä sipulipussia.

Puhumattakaan raskaista siivouspuuhista! Hänen ei tarvitse neljä kertaa vuodessa suursiivouksen yhteydessä piiskata mattoja eikä ripsuta seinä ja sisäkattoja pitkään varteen solmitulla määrällä pyyhkeellä.

Eipä ihme, että kotona tarvittiin myös apulaisia, joskus vieraita ja usein talon tyttäriä. Kukapa meistä ei olisi kuivannut juomalaseja pellavapyyhkeeseen, niin että yhtään vesipisaraa ei jää pinnan kirkkautta pilaamaan!

Kirjan mukaan siivousta helpottaa kuitenkin se, että pienentyneissä kaupunkiasunnoissa ei jouduta huoltamaan emännän- eikä isännänhuonetta. Silti perheenisän kotiasuun kuuluu

Naisliiton puheenjohtajalla on kaksiosainen vuoden 1957 Emännän tietokirja, perintönä saatu. Vaatteiden hoitoa opetetaan paitsi sanoin myös kuvin. - Kuva: Maija Kauppinen.

aiemmin juuri omassa huoneessa ylle puettu tupakkatakki silkkisine kauluskäanteineen.

Perheenäidin oma siistiytyminen saa pitkät selitykset aamupyhkeilystä kainaloiden raikastamiseen kölninvedellä ja kainalotilkkujen käyttöön.

Satutko tietämään, mihin tarvitaan pitkävirtaista puuterihuiskua? No, selän ja niskan puuterointiin tietenkin. Emännän vapaa-aikaan liittyvätkin oikeastaan vain iltapuku – siksi maininta puuterihuiskusta – ja vähitellen radion tieltä väistyvä kidekone.

Kodin piirissä vietettyyn iltahetkeen kuuluu välttämätön mielikäsiyö, ehkä juuri nuo mainitut virkkaukset.

Monet neuvot ovat tietysti vieläkin ajankohdattaisia, kuten marjapensaiden ja hedelmäpuiden hoitoon ja tahrojen poistoon liittyvät. Eivät viini- ja steariinitahrat katoa omia aikojaan nykyajan helppohoitoisista pöytäliinoistakaan. Tieto ja taito eivät kuitenkaan enää aina kulje äidiltä tyttärelle eivätkä pojalle. Ehkä nykyajan uusavuttomat tarvisisivat oman kodinhoidon ja yhteiskuntaelämän tietokirjansa.

Aavistuksen verran häiritsee joskus ohjeiden määräälevä sävy. Vaihtoehtoja ja oman harkinnan varaa ei ole, kun kirjoittaja julistaa, että 'otetaan' ja 'laitetaan'. Selvää on, että kirjassa kuvatun kodin ylläpito edellytti kohtalaista varallisuutta."

Jos sinulla, hyvä naisliittolainen, sattuu itselläsi olemaan Emännän tietokirja hyllyssäsi tai kesämökkin ullakolla, älä suinkaan heitä sitä roskeen! Hallussasi on autenttinen kuvaus kodin arjesta ja juhlasta ainakin yhden sukupolven takaa. Nuorelle sukulaisellekin voisi olla hyödyllistä tutustua siihen työmäärään, josta kodin perustanut nainen otti huolehtiakseen. Eikä silloin käynyt laatuun

vain helppojen ja hauskojen puuhien valikoimien puhumattakaan, että jostakin hommasta olisi käytetty sitä nykyisin televisiohaastatteluista tutuksi tullutta rumaa sanaa.

Palkinnoksi perheenemäntä sai tunteen siitä, että oli täyttänyt tehtävänsä pienintä piirtoa myöten ja, mikä parasta, hän valmisti itselleen ja läheisilleen aina puhtautta tuoksuvan, viihtyisän ja hyvin toimivan kodin. •

KOONNUT: MAIJA KAUPPINEN

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kitkittävä

Naisjärjestöjen Keskusliiton hallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja **Sirkka-Liisa Anttila** kiirehtii Suomen hallitusta ratifioimaan Euroopan neuvoston 2011 hyväksymän ja Suomen allekirjoittaman Istanbulin sopimuksen, jonka tavoitteena on kitkeä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa Suomessa ja koko Euroopassa.

Sopimuksen ratifiointia arvioineen ulkoasiainministeriön työryhmän mietintö valmistui maaliskuun lopussa ja on nyt lausuntokierroksella. Sopimuksen sisältöä ja merkitystä arviointiin toukokuussa ihmisoikeusseminaarissa.

Euroopan neuvostoon kuuluvat EU-maiden lisäksi Venäjä, entisen Neuvostoliiton valtiot ja Turkki. Neuvoston 47 jäsenestä 26 on allekirjoittanut sopimuksen, joka astuu voimaan, kun kymmenen maata on sen ratifioinut osaksi lainsäädäntöään. Toistaiseksi näin on tehnyt vasta Turkki.

Voimaan tullessaan Istanbulin sopimus olisi ensimmäinen konkreettinen valtioita sitova sopimus naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi.

Minna norjalaiskoneen pyrstössä

Helmikuussa norjalainen lentoyhtiö Norwegian hätkähdytti suomalaisia antamalla naisaateen edelläkävijälle **Minna Canthille** näköalapaikan uu-

dessä Boeing-koneessaan. Tätä ennen suomalaisista vain **J.L. Runeberg** on saanut kunnia-paikan yhtiön siivellä. Kaikkiaan yhtiön koneisiin on ikuistettu 50 alansa ja aikakautensa pohjoismaalaista.

Stipendejä ansioituneille naisliittolaisille

Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Stipendisäätiön stipendisäätiö on jakanut tänä keväänä kaksi stipendiä. Toisen sai hämeenlinnalainen kirjailija **Tarja Lappalainen** (kuvassa vas.) Minna Canthin ja Elisabeth Järnefeltin salonkinäyttelyn keräämistä varten, toisen Oulun osaston puheenjohtaja **Tiina Tervaskanto-Mäentausta** väitöskirjansa viimeistelyyn.

Tarja Lappalaisen kokoama salonkinäyttely tulee alkuvuodesta Päivälehdessä museoon, ja samasta aiheesta valmistuu myös kirja.

Tiina Tervaskanto-Mäentaustan väitöskirjan aihe IPE during the undergraduate Medical and Health Care Studies liittyy lääketieteen ja terveysalan moniammatillisen koulutuksen kehittämiseen. Tiimityötaitoja kehittämällä ja sujuvammalla kommunikatiolla halutaan vähentää vakavia potilasvahinkoja.

Ohjelmaryhmän Eeva-Kaarina Sarastamo (vas.), Virve Vikamaa, Kristiina Haukkamaa ja Kirsti Ojala. – Kuva: Ritva Rundgren.

Minnan päivä Oulussa

Oulun naisliittolaiset järjestivät perinteisen Minnan päivän Ravintola Rauhalassa. Yhteistyökumppanina oli Oulun seudun Nytkis ja yleisönä 30 naista.

Ilta alkoi afrikkalaisella ruokailulla, minkä jälkeen osaston ohjelmaryhmä kertoi oululaisista vaikuttajanaisista vuosisadan alkupuolelta vuoteen 1980 saakka. He toimivat valistajina, hyväntekeväisyystyössä ja kunnallispolitiikassa. Lisäksi kuultiin naisten yhteistyöjärjestöistä, kaksipäisistä naistenpäivistä ja Oulun vaalipiiriin naiskansanedustajien määrän hitaasta noususta 1–2 naisesta nykyiseen eli 7–8 naiseen.

Toinen illan pääohjelma oli osaston puheenjohtajan **Tiina Tervaskanto-Mäentaustan**, esitelmä koulutusyhteistyöstä Afrikassa. Tiina esitti kuvin ja sanoin kokemuksiaan Namibian ja Mosambikin sairaaloissa ja oppilaitoksissa. – KO.

Soroptimistit Naisliiton vieraina

Kukan eli Flooranpäivän iltana joukko soroptimisteja vieraili Naisliitossa Aurorankadulla. Illan teemana oli yhteistyö ja sen edistäminen naisjärjestöjen kesken. Vilkkaan keskustelun viritti neljä kokenutta naisasianaista: **Leenat Krohn** ja **Ruusuvuori**, **Eva Hänninen-Salmelin** ja **Maritta Pohls**. Keskustelua johti **Anja-Riitta Ketokoski**.

Rauni Auvinen Stipendisäätiön hallitukseen

Naisliiton kevätkokouksessa valittiin Stipendisäätiön puheenjohtajaksi edelleen **Marja-Riitta Tervahauta** ja hallitukseen eroa pyytäneen **Pirjo Norvaman** tilalle **Rauni Auvinen** (kuvassa), entinen sihteerimme. •

Nainen ylimmässä johdossa

on SuomiAreena 2013 Porin paneelikeskustelun aiheena tiistaina 16.7. kello 10.30 – 11.45. Keskustelua johtaa jäsenemme, varatuomari **Tuulikki Petäjaniemi**, ja siihen osallistuvat muun muassa Koneen hallituksen puheenjohtaja **Antti Herlin**, Hankenin rehtori **Eva Liljebloom** ja sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikko**. Paneelikeskustelu, jonka tavoitteena on rohkaista naista kartuttamaan liiketoimintaosaamistaan, järjestää Zonta International Piiri 20.

Maahanmuuttajanaiset täysivaltaisiksi suomalaisiksi

Maahanmuuttajanaisten työttömyysaste on lähes neljä kertaa suurempi kuin kantasuomalaisten. Naiset kokevat työmarkkinoilla syrjintää puutteellisen kielitaitonsa, matalan koulutustasonsa, rasismien ja ennakkoluulojen vuoksi.

Maahanmuuttajanaiset olivat pääosassa huhtikuisessa Zonta Piiri 20:n järjestämässä seminaarissa. Noin 70 naista, heistä 15 maahanmuuttajaa, kuunteli puheenvuoroja naisten työllistymisestä, suomenkielen opinnoista ja siitä, mitä järjestöt ovat tehneet ja miten voivat edistää maahanmuuttajien kotoutumista. Äänensä saivat kuuluville myös maahanmuuttajat, joista eräs ehdotti: Ota riski, palkkaa minut.

Seminaarin taustalla oli Suomen maaraportin käsittely YK:n Cedaw- eli Naisten oikeuksien komiteassa muutama vuosi sitten. Komitea kiinnitti erityistä huomiota ja vaati korjauksia eri vähemmistöryhmien, muun muassa maahanmuuttajanaisten, asemaan.

Seminaarissa puhuneet vähemmistövaltuutettu **Eva Biaudet** ja sosiaali- ja terveystoimintateri **Paula Risikko** kertasivat kumpikin kotouttamislain määritelmän. Sen mukaan kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan, mutta säilyttää samalla oma kieli ja kulttuuri. Molemmat painottivat, että pelkillä

Eva Biaudet (vas.) sai Tuija Kirveskari-Tähtiseltä keltaisen ruusun kiitosten kera.

viranomaistoimilla ei pystytä kotouttamaan maahanmuuttajia riittävän hyvin, vaan se on kaikkien asia.

Eva Biaudet huomautti, että Suomi ei ole muuttoa harkitsevien ihmisten toivemaiden top 20 -listalla. Myös kielitaitovaatimuksella pitäisi olla selkeä yhteys työtehtäviin. Maahanmuuttajanaيسille ovat tärkeitä samat asiat kuin suomalaisille naisille. He eivät ole homogeeninen ryhmä, minkä vuoksi tarvitaan erilaisia palveluita. Esimerkiksi päivähoidosta maahanmuuttajaitien pitäisi saada enemmän tietoa, jotta he voisivat luottaa siihen, että lapset hoidetaan hyvin eikä heitä kiusata.

Kielitaito on maahanmuuttajalle a ja o. Tästä olivat yksimielisiä kielitaidon oppimista äiti-lapsi -ryhmässä tutkinut **Minna Intke-Hernandez** ja Monika-Naiset Liiton Naisten koulun toimintaa selvittänyt vt. toiminnanjohtaja **Jenni Tuominen**. Sanaston oppimisen ohella maahanmuuttajanaiset saivat ystäviä, sosiaalisia verkostoja ja

mahdollisuuden puhua iloistaan ja ongelmistaan jonkun kanssa. Tapaamiset ovat tuoneet säännömukaisuutta naisten päiviin, ja he ovat tutustuneet suomalaiseen arkeen ja tapoihin. Lastenhoidon järjestäminen on ollut tärkeä edellytys koulutukseen osallistumiselle.

Maahanmuuttajien kotouttamiseksi tarvitaan viranomais toiminnan lisäksi järjestöjen ja vapaaehtoisten tukea. Monika-Naiset Liiton puheenjohtaja **Nasima Razmyar** painotti, että naisjärjestöjen kautta maahanmuuttajille tulee tutuksi myös suomalaisten naisten satavuotinen historia oikeuksineen, velvollisuuksineen ja mahdollisuuksineen.

Zonta Piiri 20:n governorin **Marja Koivulan** mukaan yksi esimerkki, miten järjestöt voivat tuoda arkeamme lähemmäs maahanmuuttajia, on Zonta-järjestön ja Unifemin vuonna 2006 käynnistämä Luetaan yhdessä -kampanja. Sen vetovastuu on nyt Suomen Akateemisten Naisten liitolla. •

SUOMALAINEN NAISLIITTO

HALLITUS

Maija Kauppinen, puheenjohtaja
Arvi Kariston katu 15 as. 12,
13100 Hämeenlinna

Kirsti Ojala, varapuheenjohtaja
Hannulantie 3, 90230 Oulu

Marja-Riitta Tervahauta,
rahastonhoitaja
Kulleronkatu 1 A 9, 95430 Tornio

Heli Eskolin
Porttiniementie 13, 13210 Hämeenlinna

Raija Hakkarainen
Salmikatu 3-5, 65200 Vaasa

Marja-Leena Jaakkola
Kauppalantie 17 A 1, 00320 Helsinki

Eila Saarinen
Pihतिकatu 14 B 39, 15500 Lahti

Liisa Temisevä
Eräpolku 5, 41470 Rutalahti

OSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT

Alatornio

Marja-Riitta Tervahauta
Kulleronkatu 1 A 9, 95430 Tornio

Helsinki

Sirpa Tuisku
Hevontie 7, 01820 Klaukkala

Hämeenlinna

Maija Kauppinen
Arvi Kariston 15 as. 12,
13100 Hämeenlinna

Jyväskylä

Liisa Temisevä
Eräpolku 5, 41470 Rutalahti

Lahti

Eila Saarinen
Pihतिकatu 14 B 39, 15500 Lahti

Oulu

Tiina Tervaskanto-Mäentausta
Sauvatie 11, 90230 Oulu

Vaasa

Seija Lähdemäki
Rantakatu 11 A 7, 65100 Vaasa

Taloudellista tukea palvelukodille

Suomen Kukkasrahasto ry:n puheenjohtaja Mikko Paloniemi ja Palvelukodin ex-johtaja Ulpu Niemelä ovat lähettäneet rahaston perustajajäsenille Suomalaiselle Naisliitolle, Suomen Naisyhdistykselle, Suomen Liikemies-Yhdistykselle ja Suomen Sairaanhoidajaliitolle seuraavan kirjeen:

Joulukuun 12. päivänä 1928 perustettiin Suomen Kukkasrahasto ry. Yhdistystä olivat perustamassa yksityisten henkilöiden ohella edellä mainitut neljä järjestöä, joiden edustajat ovat edelleen yhdistyksen hallinnossa.

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia vanhus-ten elin- ja asunto-olojen parantamiseksi. Tätä yhdistys on toteuttanut ylläpitämällä 30 vuotta Helsingissä Merisotilaantorilla palvelukotia, jossa on asuintilat 40 hengelle.

Yhdistys on tuntenut suurta tyydytystä, kun se on voinut tarjota monelle vanhukselle viihtyisän kodin elämän lopputaivaleella. Katajanokka on merellisen maisemansa ja puistomaisen luontonsa vuoksi viihtyisä asuinalue.

Suolaiset merituulet ovat kuitenkin rasittaneet pahoin palvelukodin ulkoseiniä ja ikkunapuitteita. Rakennuksen korjaus on välttämätön, mutta suuri taloudellinen rasite pienelle yhdistykselle.

Kun palvelukotia rakennettiin, oli ystävien ja auttajien taloudellinen tuki suurenmoinen apu. Silloisten testamentti- ja muiden lahjoitusten avulla pankkilaina pysyi kohtuullisena. Asukasmaksuja ei tarvinnut korottaa niin suuriksi, että vain varakkailta vanhuksilla olisi ollut mahdollisuus asua Katajanokalla. Tämä linja on jatkunut näihin päiviin asti. Suuri osa Kukkasrahaston palvelukodin asukkaista on ollut virkamiehiä, jotka ovat voineet eläkkeensä turvin asua talossa. Helsingin kaupungilta ei tule taloudellista tukea.

Rohkea toiveemme on nyt, että perustajajärjestöt ja niiden jäsenet tukisivat Suomen Kukkasrahaston palvelukotia lahjoituksin ja testamentin. Pienikin apu on tervetullut.

Lahjoituksen voi osoittaa Suomen Kukkasarahaston tilille FI09 1572 3000 202176, tietoja-kenttään maininta Vanhusten hyväksi! •

KULTTUURIA LOKAALISTI JA GLOBAALISTI

SUOMALAISEN NAISLIITON MINNA CANTH -SEMINAARI 5.10.2013 KELLO 12 –16
HÄMEENLINNAN VERKATEHTAALLA, PAASIKIVENTIE 2, TAUNO MARTTINEN -SALISSA

OHJELMA

- LA 10.30 Verkatehtaan esittely
- 11.00–12.00 Lounasbrunssi Verkatehtaan Isossa Huvilassa
- 11.30 Ilmoittautuminen
- 12.00 Musiikkia/laulua/runoa
Kaupungin tervehdys
Avaus
- 12.30 Kulttuurin voima, *europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen*
- 13.15 Sibeliuksen musiikin merkitys suomalaisille
Sibelius Celebrationsin johtaja Erkki Korhonen
- 14.00 Kahvitauko
- 14.45 Kauneuden ongelma, *kuvataiteilija Tuula Lehtinen*
- 15.30 Feministinen kulttuuri, *Taideyliopiston rehtori Tiina Rosenberg*
- 16.15 Päätös
- 19.00 Ohjelmallinen illanvietto *ravintolassa Sarka ja Verka*
- SU 10.00 Suomalaisen Naisliiton syyskokous *Tauno Marttinen -salissa*
- 13.00 Tutustuminen Wetterhoffiin taloon tai käynti Hämeenlinnan Taidemuseossa

Osallistumismaksu MC-seminaariin on jäsenille 25, ei jäsenille 30 euroa. Hintaan sisältyvät lounas ja iltapäiväkahvi (kahvi/tee ja makea leivonnainen). Sitova ilmoittautuminen sähköpostilla (mieluummin) osoitteeseen naisliitto@kolumbus.fi tai tekstiviestillä/puhelimitse 0440 699 277 ja maksu tilille FI28 1574 3000 0239 35 viimeistään 20. syyskuuta, maksuviite 31891.

Majoitus Hämeenlinnan Vaakunassa, josta on varattu huoneita 5.–6.10. väliseksi yöksi. Yhden hengen huone maksaa 67, kahden hengen 87 euroa/vrk. Varaus 14.9. mennessä puh. 020 1234 636, vaakuna@sokoshotelli.fi tarjoustunnus Minna Canth -seminaari.